

AZ „ANKER“ ÉLET- ÉS JÁRADÉK-BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

1871. évi mérlegszámlája.

	frt	kr		frt	kr
Cselekvő:			Szenvedő:		
A részvényesek alapszabályszerű kezessége	700,000	—	Kiadott részvénytőke	1,000,000	—
Pénztárállomány 1871. december 31-én	194,286	09	Biztosítási alap haláleseti- és átiró-biztosításokra	2,673,555	88
Hitel-intézet	20,497	96	„ „ viszont-biztosításokra	1,200,620	90
Tárca	546,881	62	„ „ életési biztosításokra	118,073	90
Ingóságok	9,405	31	„ „ évjáradékokra	287,625	83
Alapítási költségek	teljesen fedezve	—	Tartalékalap baleset elleni biztosításokra	3,800	—
Előrefizetett díjjutalékok és a jövő üzlet terhére eső előrefizetések	teljesen fedezve	—	„ „ kezelési illetékekre	382,701	73
Kölcsönkövetelések biztosítási kötvényekre	390,796	73	„ „ haláleseti biztosításokra nyeresémmel	122,556	31
„ „ tőzsdeszerűleg adományozott értékpapírokra	2,257,857	99	Alappénz életesre nyeresémmel biztosítottak részére	79,645	68
„ „ ingatlanokra	1,111,684	28	Általános tartalékalap	105,750	—
Ingatlanok (Ankerhof és 1 ház a Józsefvárosban).	1,085,678	34	Ingatlanok terhelése	4,900	35
Értékpapírok (1871. december hó 31-iki árfolyam szerint)	925,331	78	A viszontbiztosító társaságok fizetése	127,049	15
Az élet-esetre nyeresémmel biztosítottak értékpapírjai (85,300 frt különféle elsőbbségek)	75,937	82	Kamatok és osztalékok hátraléka	36,913	29
Viszontbiztosító-társaságok tartozásai	80,494	22	Tartalék függőben lévő halálesetekért	94,786	90
Különféle adócsok	178,672	75	Különféle követelők	1,038,646	39
			Nyereség 1871. évre	300,899	21
	7,577,524	89		7,577,524	89

IGAZGATÓ-TANÁCS:

Megvizsgálta és helyesnek találta:
a vizsgáló-választmány
Cels F., Flesch Ármin, Dubsky A. gróf.

Zichy Ödön gróf ő exc. v. t. tanácsos stb., elnök.
Hartig Ödön gróf ő exc., v. t. tanácsos, az urak háza tagja, alelnök.
Hoyos Rudolf, csász. kir. kamarás.
Wening-Ingeneim János b.
Marquis de Ville Henrik.
Villers Sándor b., csász. kir. követségi tanácsos
Drezdában.
Náko Kálmán gróf.

Igazgató:
dr. Bodart Narciss.

Látta:
az országfejedelmi biztos:
Nemes Weingartner Ottocar,
cs. k. ministéri tanácsos.
A főkönyvvivő:
Fenz.
Igazgató-helyettes:
Pontzen Tódor.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyzetes hasábrtott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Vonza-Böszörményi Pál.

(1757—1825.)

A „Vasárnapi Ujság“ eleitől fogva nem csupán oly férfiakra terjesztette ki figyelmét, kik fényes pályán nagy tettek által ragyogtak, hanem olyanokra is, kik szerényebb körben, emberi és polgári kötelességeiket hiven teljesítették s kedves emlékezetet hagytak maguk után azok közt, kik jölvő hatásukat érezték s munkásságuk közvetlen tanúi voltak.

Egy ily derék férfiúnak akarjuk itt emlékezetét megújítani, ki, bár halála óta már egy félszázad lefolyt, mégis a maga egykori hatáskörében kegyelettel emlegettetik; kinek arcképét, unokája Dömök Pál ajándékából, a debreczeni főiskola a maga képtárában közelebből, a főiskola iránt magukat érdekesített többi jelesek sorába felfüggesztette.

E férfiú Debreczen város egykori főbirája: Vonza-Böszörményi Pál.

Született Bihar megyében, Székelyhidon, 1757. november első napján. Atyja Vonza-Böszörményi János, az akkor egyesült székelyhidi és diószegi uradalmak jegyzője, megadta neki a kellő nevelést a debreczeni és pozsonyi főiskolában. Mint ifju ügyvéd csakhamar oly ismeretessé és kedvessé tette magát, hogy Bihar megyében csakhamar a tisztí ügyészségre alkalmaztatott. 1786-ban házasságra lépett Nagyvárdi Micskei Klárával, ki két évi boldog házasság után elhalt, egyetlen leánykát hagyván hátra. Hét évi özvegység után házastársul vette Péli Nagy Zsuzsánnát, kitől négy fia és három leánya született, később a nagy emlékezetű gróf Teleki Sámuel ajánlatára, már 1787-ben Debreczen város által a főjegyzői diszes állomásra hivattott meg, s azt 13 évig viselte a város közmegelegedésére nagy ügyesség.

1800-ban városi tanácsnokká választott; s mint ilyen 1802-ben, tisztársával Sárói Szabó Istvánnal, a debreczeni jogtanácsk alapítójával Bécsbe küldetett, hogy az akkori nagy tűz miatt majdnem egészen

elpusztult városnak a közterhek tekintetében könnyebbülést szerezzen, miben sikeresen is járt el.

De bármily közkedvességben állott is: 1806-ban a tanácsnoki állomásról lemondott, s lakását felesége Péli Nagy Zsuzsánná birtokára Tisza-Várkonyba tette át, hol idejét soha félbe nem szakított tanulmányai, gyermekei nevelése, s mezei gazdálkodás között osztotta meg. Itt írta, német eredetű után, „Szöllöske“ című népszerű, s nyomtatásban is megjelent munkáját, melyben ki-

Midőn Simonffy Sámuel főbiró meghalt: felelevenült tizenhat évi távollét után is Vonza-Böszörményi Pálnak kedves emlékezete a debreczeni szívében, 1822. végén közakarattal a város főbirájává választották.

Fel is áldozta élete csendes estjének nyugodalomát a közszolgálatnak, mert a mint nyilvánítá: „szolgálni kell a társaságnak; ha úgy nem lehet, a mint kell: kell úgy, a mint lehet.“ Azonnal nagy erőlyel hozzá fogott mind azon intézkedésekhez, melyeket a város érdekében szükségessé látott. Diszes fürdőt építtetett a város közelében lévő nagy erdőben; tervet készíttetett, mikép lehetne jó ivó vizet hozni be a városba; mikép kellene az elhagyott állapotban volt temetőket diszesebbé tenni. A város ügyeit nagy szorgalommal és szakértelemmel kormányozta; a törvényszolgálatot pontosan, gyorsan, részrehajlatlan igazságszeretettel vezette.

E diszes hivatalát azonban csak két évig, s néhány hónapig viselhette; mert 1825-ben februarius 2-kán, rövid betegség után 68 éves korában meghalt, négy fia és három leánygyermekét hagyva maga után.

Az egykoruak tanúsága szerint gazdag lelki ajándékokkal, erős ítélő tehetséggel, mélyen belátó világos értelemmel; szép eleven, találós elmével volt megáldva. Széles tudomány és nagy tapasztalás; nemesen érző szív; ritka egyenesség, ártatlan vidámság és a késő évekké sem fogyó nyájasság, a közjónak buzgó szeretete, s ez azt előmozdítani kívánó fáradhatatlan munkásság voltak jellemének alapvonásai.

Közbánatot keltett a közönségben még nem várt halála; de kedves emlékezete fennmaradt a mai időkig, míg hült porai a debreczeni czepléd-utcai temetőben nyugosznak minden jel nélkül.

VONZA-BÖSZÖRMÉNYI PÁL.

Vidats István gépgyára

Pesten, kétnyul-utca 8. sz.

ajánlja a t. gazdasz urak becses figyelmébe legjobb szerkezetű világhírű

Vidats-ekéit, állitható taligáit, szecskavágoit, darálóit, Cseplőgépeit gőz- és lóerőre, Kukorica-morzsolóit, gép-szóna-gereblyéit és VIDATS-rostait s kitünő borsajtóit stb.

Biztos kútból tudomásunkra esvén, mikép találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-ekéket utancsináltatni s a Vidats nevet is az így utancsinált ekékre hamisan rányomatni szabadnak tartják. 1280 (8-12)

Ezen jogtalan és méltánytalan, de e mellett ránk nézve káros eljárás ellen midőn ezennel határozottan tiltakozni kötelességünknek tartanók, egyszersmind figyelmeztetjük tisztelt gazdaszainkat, kik gyárunk megrendeléseikkel megtisztelni méltóztatnak, és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárúsításával foglalkozni óhajtanának, miszerint megrendeléseiket cenzul a hamis ekékkel megcsalás kikerülése tekintetéből közvetlenül gyárunkban Pesten, 2 nyul-utca 8. sz. megtenni sziveskedjenek.

Képes árjegyzékeket kívánatra bérmentesen küldünk.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egytem-utca 4-ik szám alatt) megjelent és minden hitéles könyvárusnál kapható:

Közhasznu családi könyvtár.

Egy-egy kötet csak 40 kr.

6-ik köt. **Gazdasszonyok könyve.** Utmutatás kezdő gazdasszonyok számára, a ház czélszerű berendezését s minden háztartási munkák helyes végzését illetőleg a konyhában, élestarban, pinczében, kertben, stb. Vörös Esztertől.

7-ik köt. **Az ügyes szakácsnő középmezőny magyar konyháink számára.** Vörös Esztertől.

Walser Ferencz
gép- és tűzoltó-szerek gyára,
harang- és érc-öntődéje
Pesten, a király-utca végén, a polg. lívöl-dével szemben — ajánlja a t. községnek mindenemű tűzoltó- és kerti fecskendőit, szivattyút és kut-csőveit; valamint új szerkezetű öntő-csőveit s mindenféle csőveit és tűzoltó készületeit is.

1233 (11—24)

1238 **Dr. Pattison** (6-7)

köszvényvattája,

a legjobbnak elismert gyógyszer a köszvény s eszok minden nemei ellen, u. m.: arcz-, mell-, torok- és fogfájdalmak; továbbá fej-, kéz- és térdköszvény, tagszagadás, hátgerincz és agyék stb. fájdalmak ellen. — Egy csomag ára 70 kr., félcsomagé 40 kr., és kapható Pesten: **Török József** gyógyszerésznél, király-utca 7-dik sz. alatt; **Aradon: Bokor Antal** gyógyszerész; **Pozsonyban: Henricl F.** gyógyszer. uraknál.

A több tekintélyes orvos által ajánlott s fényes eredményekkel alkalmazásba vett s érvényes

altesti sérvek ellen

Sturzenegger Gottlieb-től
Herisauban (Svájcz),
nemcsak magánál a készítőnél rendelhető meg, hanem az alsóbir raktárból is. Az, egyáltalában semmi káros anyagokat nem foglal magában s meggyógyít még elvált sérveket is, — s legtöbb esetben tökéletesen.
Egy tégely ára 3 ft. 20 kr.
Raktár Pesten: **Formágyi F.** gyógyszerésznél. 1273 (5-6)

Verőfényes napon.

(Longfellow után angolból.)

Oh isten adta drága nap!
Játéka szél, nem munkanap!
Melyen nekem hőven élég
Dolog nélkül csupán a lét.

A villany árját érzem;
Minden szál izmom és erem
Rezgéstől pezsgésben áll —
Majd több mint kell ez életár!

Fák közt hallok fuvallni át
Szel zengte szent harmóniát,
Lám a fa ága is lenyúl
Miként egy égi hárfá-húr.

S látom felettem a kitárt
Fényes látványú égi tájt,
Hol zaphirtengeren a nap
Aranyvitorlával halad,

Nyugot felé a ködhazába
Ama boldog szigetvilágba
Mely tornyát messze fölveti
S szirtormát jégbádoggal fedti.

Fűj szél s hintsd termeimbe szét
Cserecszefám hőpöhelyét,
Fűj szél s hajtásd, míg hozzám elér
Büszke barackviráglevél.

Oh szerelem! oh élet árja!
Melynek már hangja dalra válna!
Oh emberszív, hát nem szabad
Lenned, mint a lég, nyílt s szabad!?

Dömötör János.

Kairó. *)

I.

Ablakaim északra nyíltak, egy olyan városrésze, melyet gyakran összejártam a nélkül, hogy tájékozni tudtam volna magamat benne.

Kairó egy tekervényes tömkeleg; egy pár utcát kivéve minden utcája a véletlen játéka szerint látszik építve lenni; nemcsak az különös, hogy az utcáknak nincsen neve, s a házak szabálytalanul építvők, de nincsen sem kezdetök, sem végök: egy ajtón be, egy résen kimennek, de közben disz kerteket, temetőket, bazárokat, árkokat s mélyégeket találunk.

Mindenfelé szétrombolt épülethomlokzatok hevernek, melyeket senkinek sem jut eszébe helyre állítani.

Első tekintetre úgy tetszik, mintha a város fele része rom volna. Ha magas pontról vizsgálódol, tekinteted egy roppant poros, itt-ott minarettelkel felborzolt térségen nyugszik meg; az alkirály szép palotákat emeltet, hol a köveket s márványt nem kimélik, nehány gazdag kereskedő európai divatú házakat építtet, a helytartóság érelyesen működik, hogy egy egyenes vonalú utcát nyisson; de azok a sikátorok, összedől falazatok, viskók s az ezekhez illő szokások — századok műve.

A különös és festőinek itt van a hazája, a haladás tolakodásának látszik és botrányos; — Kairónak átváltoztatása 100 év előtt lehetetlen.

A város határát művelő fellá-k, a bazárokat apró kereskedői, a testületek munkásai, azaz: a nép zömének igen egyszerű ízlése s kevésbé szükség van. Ezeknek a jó embereknek, kiknek soha sem lesz kocsijuk, ugyan mire-

való volna a szélesebb utca? — A gyaloglónak s a számárhajónak a legkisebb sikátor is elég nagyok tetszik. E keskeny utak, hol a házak felülről terjednek szét s ott jönnek összeköttetésbe egymással, igen árnyékosak. A szállások szűkek — de ugyan mi okból volna tágasabbak? A szegény nép csak aludni tér belé. — 5 vagy 6 méter nagyságú bolt elegendő e bágyadt kereskedelmi forgalomnak; az ügyesek mégis jó üzletet csinálnak s hamar megvagyonosodnak, az ügyetlen pedig, a ki megbukik, a költségek által nem emésztődik fel.

Gondolják el, hogy ez a népesség majd mind csak napról napra tengődik, s életét azzal tölti, hogy a betevő falatját megszerze. A születés és halál oly kört képez, mely kicsiny helyet foglal el.

A gazdag vagy pénzsóvár, de mindig hiu, lármás és nyughatatlan idegen az, ki nagy robajjal jár.

A meggazdagodott mohamedánnak méltóságérzete kívánja, hogy csendes legyen; a szegények hallgatnak s szerénységéből visszahúzódnak. A nyilvános élet surlódásai szelidek, mindenki ismeri a maga helyét, s abból nem lép ki; a benső családi élet elzárt, s az áthathatlan titokszerűség fátyola fedti.

Európa sok zavart csinált az által, hogy a sietséget, óráit és lázt meghonosította; a kocsi szükségére nyugatról jött, a kocsiakat is onnét hozták. Háromszázezer ember közül, kik a Mokattan tövével mozognak, 250 emberrel nem több, kik minden magassabb vágy nélkül a korán szerint egész egyszerűen csak a Nilus vizéből és a lágy kenyérből élnek, ha a közjók telepített idegen fajok szokásai és eszmái mást nem kívánának tőlük.

Vásárlásaink által egy csomó boldog ember megnyugvását főzavartuk, az által, hogy mindennek négyeszeres árát fizettük, s ama tisztelekre méltó ősi nyugalmat, mely az afrikai nap hevéből ered, fölraítottuk; e csendes népességet kényszerítettük, hogy akaratjuk ellen egy viseljük magokat, mint mi, — ha az európaiak hasznára nem akarnak éhen halni.

A kéjutazó, ki pénzére úgy jó Kairóba, mintha az Opera Comiqueba menne, a várost diszítésnek, a népet fölsozott nyájnak tekintti. A valódi ember, azaz: a ki a fekete, fehér és a többi fajokkal solidaritásban érzi magát, meghatottan kérdezi, hogy ez a társadalom miképpen változhatott ily hirtelesen át? — Legelőbb is a jelennek a múlt fényével oly ellentétet nyomora lep meg. Nem azokról a nagyon régi századokról beszélnek, melyek a piramisokat s a többi roppant csodaemlékeket teremtették. Nagyon lehetségesnek látszik, hogy a föld és népek urai, a bensülöttek és rabszolgákat, a szükségtelen s csak hiu fitogtatásból készített munkáknál millió számra áldozták fel.

A kairói mecsetek, a finom építészet e remek művei, melyeket igen helytelenül a kalifák sírjának neveznek, oly sok munkát képviselnek, melyet ma már az egész Egyiptom munka-ereje sem volna képes előállítani. Semmi sem lehet oly bámulatos, mint egy régi mecset; az épület szép, szilárd, tudományosan építve, s építésén épen oly izletes, mint gazdag. A szent hely mellett majd mindenütt egy márvány medencéjű forrás van, mely frissítőt vizet a járó-kelőknek kínálja; a forráshoz közel iskola van, mely a városrész gyermekeit tanulásra hívja. Ezek a művek épen oly jótékonyak, mint a mi-lyen szépek, s a történelem olyan korra teszi keletkezésüket, mely kor a miénknél is nyomorultabb és zavarosabb volt. Az akkor

elő emberek hogy tudtak oly csoda dolgokat teremteni, melyeket a mostani egyiptomiak még ki sem tudnak javítani? Minden összemlik, romba dől, elpusztul, nyomorultan elenyészik, porrá lesz, a nélkül, hogy a mostan élő emberek e dicsőséges romok megmentésére próbát tennének.

Pedig van hitők, lelkők nem puhult el, mint góthizlésű székesegyházaink építése óta a miénk. Honnét van tehát, hogy e hívők szenthelyeik emléképileteit romba engedik dőlni, míg a mi hitetlenségünk hasonló épületeink fentartására sok pénzt ad ki?

A nyilvános épületek, melyeket minden országban egyaránt a közadó vagy személyes robot által emeltek, a nemzeti természet feleslegét mutatják föl a fogyasztás felett.

Ezek az egyiptomiak nagyon keveset fogyasztanak, s úgy látszik, hogy annyit dolgoznak, mennyit testi erejük megbir. Alig tudnak megélni, s a kormány fentartására a legszükségesebbet fizetni. — A föld soványodott-e el, vagy a faj gyengült meg, vagy a kormányban van a hiba? Vagy azt kell hinni, hogy a mamelukok ostoba szarnok-sága csinált olyan mélységet, melyet lehetetlen betölteni?

Januárius hatodikán kora reggeltől kezdve, mint a bolondok magunkra futkároztuk össze a várost. Nem is tudnám megmondani, hogy hányszor tévedtünk el; úgy látszik, hogy a bensülöttek is gyakran megtörténik ez az eset. Olyan szűk utcákban jártam, hol az egymással találkozó emberek nem tudnak kitérni, hanem szépen a falhoz simulnak, míg a másik elhalad; olyan oázisokon is mentem keresztül, hol a pálmák árnyéka alatt a tevék, birkák és kecskék szép egyetértésben egymás mellett szunyádoztak; olyan szűk kutyaszorító helyekre is vetődtem, hogy a világ végén képzeltem magamat; — minden rossz szándék nélkül a megerék rejtélyes lakhelyébe is behatoltam, úgy kiabáltak, mint a halárlú kofák. A véletlen a Krokodilus városrészebe is elvezetett; úgy hiszem, hogy nagyon rossz hírű hely, mert az európai ifjuság úgy nyüzsgött, mint a hangyaboj a csak alig fátyolozott fekete delnök körül.

Miután 7 vagy 8-szor megkerültük a helyet és ajtó nélküli házat s ház nélküli ajtót láttunk, a tevék hátán utazó pamuthegyeket kikerültük, 150 számárhajónak az ajánlatát visszautasítottuk, két sor mézszárszéket elhagytunk, hol a szabad ég alatt, lábaink előtt fojtogatták a birkákat, végre egy nagy bazárra bukkantunk, hol az arany, drágakövek, shavlok, szőnyegek, a drága selyem és butorszövetek ezer apró és alacsony boltokban voltak fólhalmozva. Khan-Khaliban voltunk. Ez a hely a gazdagság tengere. Azóta megtanultam, hogy miképpen kormányozzák itt magukat, s a művészet törvénye szerint miképpen engedi az ember magát kirabolatni; de a legelső ittlétem alkalmával legjobban mulattam magamat.

A kereskedők arabs, török és persa nyelven beszéltek hozzánk, a ruhes kutyák térdünkhöz dörgölődtek, a mindenféle nemű és koru koldusok egész bizalmasan karjainkat ráncigálták, a szamarak fejekkel taszigáltak, a nőkre ügyelő heréltek éles hangon átkoztak. A zsebtolvajok — a civilizáció e terményei Kairóban sem hiányzanak, — üres zsebjüket megtapogatták, s méltóság-teljesen zavóztak.

Egy régi bronzokat s manchesteri szekerzékét áruló algiri kereskedőt kivéve, a többi semmi európai nyelvet nem tudott. Megvallom, hogy nagy élvezetet találtunk benne, hogy a tiszta keletbe belémerültünk; — de a számárhajások minden európai

nyelvet értenek, bár egyiket sem beszélnek, elég, hogy három utca-kölyöknek annyit mondjunk: „Jocanda Contomb“ s a Munkyt elborító embertömeg között gyors üggetéssel vendéglőnk ajtaja elébe vezetett.

Mint Bonaparte tábornok mondá, Kairóban a szamarak a fiakkerek.

Reggelizés után öltözködtünk, bár az igazat megvallva, olyan városban, hol a por éjjel-nappal folytonosan szakad, az öltözködés és mosdás csupa elpöfötlet; egy kibérelt kocsi, mely a párisi fiakkernél sokkal kényelmesebb és jobb fogatu volt, Éram-Bey szállására vitt.

II.

Kairó és Alexandria vendéglőiben kemény ágyak vannak, a pamuttal töltött matrácok az ember teste alatt nem igen ruganyosak. Kárpótlásul a takarók oly könnyűk, hogy felhívják az embert az üdítő éj élvezetére. Egy bő szunyogháló, mely több helyt össze van szakadozva, akadályozza mozdulataidat, de a szunyogok és legyek vígan járnak rajta keresztül kasul. Azt mondják, hogy olyan ablakok is vannak, melyeket jól lehet tenni; én részemről egyet sem láttam. Az igaz, hogy ezért a kietlen szállásért naponta csak 18 frankot fizetnek. Az élt ráadásul adják, ha megkóstolod s nem ízlik, és a városba még jobbat enni, azért a számlából nem vonják le.

Az egész nap, melyet Alexandriában töltöttünk, oly zord volt, hogy a pamut matrác kellemesnek tetszett utána. Végig nyultam az ágyon, hogy emlékeimet összeszedjem, s főképen azon eszméket akartam osztályozni, melyekkel az Ahmed elbeszélése gazdagította meg emlékezetemet; de oly sok tárgy volt, hogy nem bírtam velök, egy perc múlva elkábult a fejem s elaludtam.

Sem a karácson ünnepeit hirdető görögök éneke, sem az utcai veszekedések zaja, sem a szomszédokban levő bál zenéje, nem szakították félbe nyugalmamat. A nap úgy kelt föl feledem a hogy neki tetszett; midőn a jó Ahmed eljött tudatni velem, hogy ideje volna podgyászaimat rendezni, már fényes nappal volt.

Öltözéke, melyet tegnap észre sem vettem választékos és czélszerű egyszerűsége által most feltűnt. 50 lépésnyi távolságra a paraszt fellah öltözékétől nem lehetett megkülönböztetni. Hosszu egészen kék bő posztó tunika, minden ékítés, gombok és öv nélkül, ugyanazon szövetből volt bő nadrága s kurta mellénykéje is. A testszínű selyem harisnyában úgy látszott, mintha meztőláb volna, kényelmes nagy orosz bőr papucsot viselt. A veres posztó főveg finom fehér szöveten nyugodott, s e turbánnak széle egy kissé kilátszott. Más fehérenemű nem látszott rajta, kivéve a keményítetlen s vasatlan, de vakító fehérségű batist inggalért.

A hideg ellen elővigyázatból fekete selyem köpenyt hozott a karján, a köpeny szövete gyönyörű, tömött, lágy, fénytelen s talán egyszerűbb s szerényebb volt, mint kényelmes. Később megtudtam, hogy minden évszakban ugyanezt az öltözetet viseli, és az egyiptomi égbajlathoz nem ismernek alkalmasabb ruházatot. Olyan országban, hol az emberek találkozás közben azt kérdezik egymástól: Hogy izzad ön? a keztyü-viselet neveltséges és észellenes. Az embereknek a hőség, hideg s főképen légmérséklet sebes változása káros hatása ellen gyapjú szövetben kellene járni. Ha a ruhák legkevésbé is szoritanak, igen alkalmatlanokká válnak, s ha a lábbeli szoros — az épen kin.

A posztó kalap könnyű és meleg, csak az alvás ideje alatt veszik le. Ha levették a fejükről, midőn a kairói szobákba lépnek, egy nap alatt tiszter is meghűlnének s hát

hát kapnának, mert az utcán a nap égető hőseget áraszt, a szobák levegője ellenben hűvös és nyirkos. A keleti szokásokban minden észszerű. Meg van tiltva, hogy a mecsetekbe fedetlen föl nem szabad be; menni, ellenben meg van parancsolva, hogy meztőláb menjenek; ez onnét ered, mert a mohamedanus egy nap alatt ötször mossa meg a lábát, tehát a lába tiszta, de a feje s haja — fájdalom, igen gyakran tisztátalan.

Bámulatosnak látszik ugyan, de tény, hogy az egyiptomi nap hevét karimátlan kalpagban állják ki; bensülöttek a legégetőbb déli időben sem hunyorítanak; az uracsok s a kényesebbek aranyal hajmizett nagy selyemkendőt vetnek turbánjukra, hogy ez által nyakokat, fülöket s szemöket oltalmazzák.

Midőn Ahmed öltözékének czélszerűségét az én tanúságomra magyarázhatta, két utitársam is a szobámba lépett, a kölcsönös bemutatás megtörtént: Ahmed-ebn-Ibrahim, Najac gróf és Locle Camillo. . . . Az illedelem követelményeinek kölesönösen eleget tettek, de barátaim meglepetése látható volt. Tusakodtak magukban, miéle csuda történhetett velem, hogy az éjjel egy felláhal megszaporodtam.

Az idő haladt, s e talány megfejtését másnapra halasztottam. Ahmed egy fedetlen kocsit hajtatott elő. Előre kocsis! hajts!

A várostól a vasutállomásig jókora távolság van, s az utak nem olyan jók, mint a Bretagne szomszédságában. Völgyszorosokon, pocsolyákon, faraktárakon, marhanyájakon hajtottunk keresztül. Hinné-e az ember? hogy e nagy nyájak a Fekete-tenger széleiről jönnek ide, hogy a Nilus partján lejeljenek.

Az egyiptomi lovak kétféle menést ismernek, a lépést és vágatást; de a kocsiok igyekezete rendszeren vágatásra kényszeríti őket. A mi lovaink vágattak, de egy másik kocsit, mely Grace kisasszonyt és a Longman családot mint a salátát összerázta, mégis elibünk hajtott. Utközben az angolok vidám üdvözlöt váltottak velünk; Ahmed azt kérdezte: ön ismeri e nőket?

— Igen, Marseilleből velök jöttünk.
— A legifjabbik nagyon szép.
— Nem tudom, hogy melyik a legifjabbik.

— Az, a ki a kocsi első ülésén balfelől ül.

— Kedvesem! az egy férjhez adandó leány!

— Mily imálandó teremtés!

— Tehát a keresztény nők tetszenek önnek?

— Megnézem őket, ennyi az egész.
— Hát a szívével hogy áll a dolog?

— Oh! az még majdnem egészen ép.
— Ott volna ám, kivel szóba állani.

Annak az ifjú leánynak a nyíltszívűsége imálandó, hát még bátorsága! . . . Sokáig kellene keresni, míg az ember pártját találja. E pillanatban haladtunk el Anglia mellett. Ahmed azt válaszolta: — Csak ezt tarthatnám meg, én nem keresném a pártját.

— Oh tűz természet! — Örömmel tapasztalom, hogy a brunoyi táncos nem halt meg.

— A lehetőségig későn fog meghalni, inch-allah!

Az isten a megmondhatója, hogy a megkocsonyosodott sártengerben 3 vagy 4 percig miképen dülöngözött, ringott és uszott az a két kocsi. Mind a két részről kacagtak s beszélgettek egymáshoz. Grace kisasszony ragyogott a jó kedvtől. Ahmed három arabszót mondott a kocsiának s nagy ostopatogás között néhány lépéssel elibök hajtatottuk.

Longman ur és társai az epsomi versenyen képzelték magukat; az ifju angol a kocsiát vállát verte: a mi kocsiunknak nagyon erős okai lehettek, hogy az elsőseget ne engedje át, mert ostopapásai oly sűrűn hullottak mint a jégeső, s cikáztak mint a villám. A kikötő előttünk volt; oly közönséges építés volt az, mint a milyenek a kikötők világszerte. Az ordító és megijedt tömeg közé mi érkezünk előbb; nehány czirkasziait is láttunk; olyanok voltak mint a kifordított birkák, a bőr kívül, a gyapju belül volt. A Longman ur fogata hátulsó kereküket érte.

Ahmed lepattant a kocsirol, az angolok kocsiajtájához futott, bal kezével a lépcsőzetre tapadt sűrű sárt körülte le, jobbát Grace kisasszonynak nyújtá.

Az ifju leány izgatottsága rögtön megszünt. Ahmedre hideg pillantást vetett, kis bőrtárcáját megnyitá, s egy hat pences pénzt vett ki belőle, s megvetéssel a szép fellah kezébe dobta, s a kikötő felső lépcsőzetére ugrott.

Ahmed fülig pirult; de az ezüst pénzdarabot megtartotta, megcsókolta, s mélyen meghajta magát, francziául azt mondta: — Köszönöm kisasszony. Ily szép kezek ajándéka reám csak boldogságot hozhat.

Ugyanez időben a pályaudvar körül ácsorgó s kökorsókban friss vizet áruló arab gyermekök egyikének intett; megmosta kezét, a gyermeknek egy aranyat lökött, s az előterembe hozzánk csatlakozott. Az elindulás előtt való tíz perczet a jegyek váltása, a podgyászok földzése, s több ily aprólékos dolgok foglalták el. Az indóház előcsarnokában ismét találkoztunk; Ahmeddel egy kocsit felfoglaltunk, s meghívtam a nőket, hogy foglalják el. Grace kisasszony azt mondta angolul Longman urnak:

— E piszkos fekete rabszolgával csak nem ülhetünk egy wagonba?

Ahmed most még jobban elpirult, s azt válaszolá: — Midőn Raleigh Walter a királyné lábait előtt leterítette köpenyegét, Erzsébet nem kérdezte: hogy ki ez a piszkos ember?

Már most a pirulásban Grace kisasszonyra került a sor.

— Bocsnát, uram, — mondá. — Nem akartam önt megsérteni. Oh! nem! isten tanum, hogy nem akartam.

Nem tudom helyesen-e vagy helytelenül, de azt hittem, hogy közvetitésemnek eljött az ideje, s a Longman családnak bemutatam Ahmedet mint barátomat. Longman ur angolosan kezelt szorított vele, s minden erejében nélkül helyet foglaltak. Párisi barátaim látták, hogy a hat személy betöltötte kocsiakat s egy kissé távolabb foglaltak helyet. A vonat elindult.

(Vége követk.)

Igazságszolgáltatás nők által Amerikában.

Az a tan, mely igazságtalannak tartja, hogy az emberiség fele kizárassék abból a munkakörből, mely a társadalom fennállásának legfőbb alapköveit tartalmazza, — mindinkább terjedni kezd a világ kulturállaiban. Az egyenjogúság apostolai nem akarják megengedni, hogy épen a szebbik nem ne legyen egyébre hivatva, mint az erősebb nemnek gyönyörködtesítő játékszere lenni, ennek kénye-kegyére biza, önmagától semmit nem tehetve. Mert ha — így okozkodnak — elfogadjuk is, hogy a női nemnek lehetetlen volna fennállnia a férfi nem támogatása nélkül: áll ez megfordítva is. Ebből kiindulva, — sokan teljes egyenlőséget követelnek a nőeknek a társadalomban a férfi nemmel, követelik, hogy a mi szabad az egyiknek, legyen az szabad a másiknak is, és ne legyen más akadály a kitűzött célok elérésében, mint épen a képesség hiánya. Ha megengedjük, hogy a nők

*) Mutatványok About Edmond kitűnő francia író „A fellah. Egyiptomi emlékek“ című művéből, mely a Revue des deux Mondes folyóiratban jelent meg s vonzó módon apró részletek ismertetését adja amaz érdekes ország jelenkori viszonyainak; regényalakú utelírás, mely olvasmányának színteljes, mint tanulmányának alapos. Sámí Lászlóné, kitől lapunk már számos érdekes közleményt vett, az egészet lefordította s csak kiadóra vár, hogy vele — az ilyesekben elég szegény irodalmunkat gazdagíthassa. Szerk.

az államban a legteresebb, a legfontosabb funkciókat viselhesék, hogy fejedelmek, királyok legyenek: miért ne engednék meg, hogy alkalmaztathassanak oly állomásokon is, a hol sokkal kevesebb értelmiség követeltetik, melyek sokkal kisebb felelősséggel járnak. Az igazság úgy hozza magával, hogy a nők is akképp képeztesse, oly nevelésben részesüljenek, miszerint elláthassák a hivatalokat, megnyiljanak előttük a foglalkozások, a mik eddig kizárólag a férfiak egyedüri jogát képezték, ne legyenek egyedül a férfire, vagy ha ez nem akad, a varró tűre szorítkozva, — hanem élhessenek meg becsületes munkájuk után becsületesen, mint a férfiak.

S valóban, ha komolyan vizsgáljuk a társadalom jelen helyzetét, lehetetlen be nem vallanunk, hogy az mai szervezetében nagyon is szűk körre szorítja, nagyon is alárendelt szerepre kárhoztatja a női nemet, s még jelen viszonyainkat véve is alapul, igen sok foglalkozás van olyan, melyet bátran ki lehetne terjesztetni a nőkre is, a nélkül, hogy ezek nőisége, hivatása ez által tetemes csorbát szenvedne. S ha szenvedne is: az existenciája mindig a legmagasabb tekintet s az önfentartás ösztöne még mindig fellázadt az önfentartást nehezítő intézmények ellen.

Amerika fogta fel valamennyi létező állam között a kérdést a legszabadelvűbb szempontból.

Ott a néptanítók 70 százaléka nőkből áll, a kik még kitűnőbbben látják el a gyermeknevelés e magasabb tisztét, mint a 30 százalékos férfiak átlaga. Távirdekknél, postahivataloknál, üzletekben, kivált az üzleti irodákban, orvosi pályán stb., nem ritkaság nőkkel találkozunk, kik e legnagyobb megelégedésre viselik tisztüket.

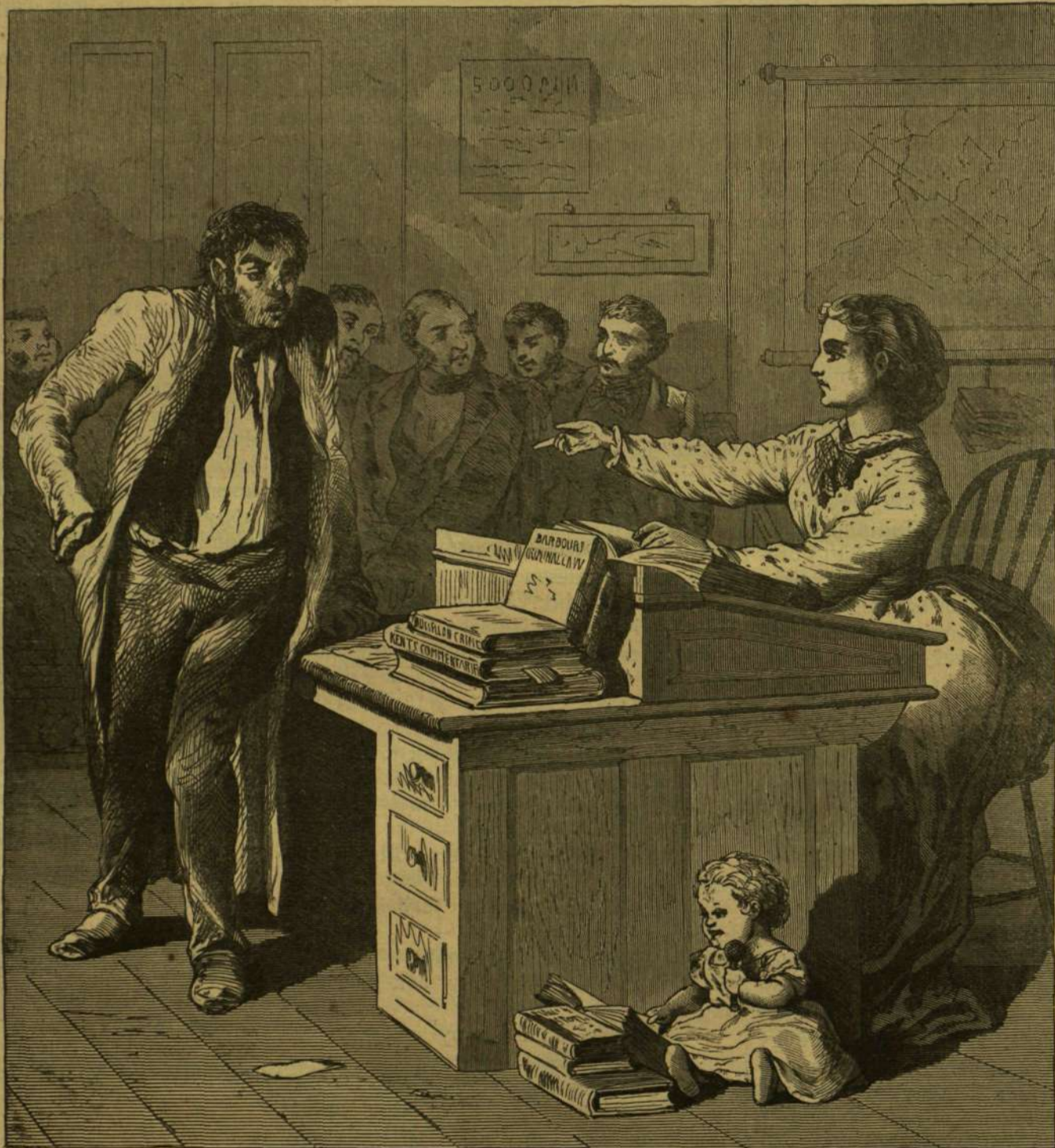
Pennsylvániában csaknem rég engedték meg, hogy a nők, a kik az orvosi pályára szánták magukat s annak előismereteit megszerezték, a közkórházban is alkalmaztassanak; s nem tagadható, hogy a nők részeltetése a betegek ápolásában addig a határig, melyet a természet és erkölcs von meg, csak jótékony hatással lehet.

Amerikában nincs törvény, mely eltiltaná a nőket attól a pályától, a melyhez éppen kedvük van. Az államhivatalok viselésén és a szavazati jogon kívül minden egyéb szabad nekik. Sőt még e megszorítás is sok helyütt elenyészett már az Egyesült-Államokban. Wyoming területén a szavazati jog a nőkre is ki van terjesztve már. Itt a nők az esküdték és a bírák padjain ülnek. Egy innen érkezett levél arról értesít, hogy egy tíz éves leányka kénytelen volt naponként háromszor egy (angol) mértődnnyire vinni a csecsemőt, hogy anyja, a ki az esküdték közt foglalt helyet, megszoptathassa. A county-hatóságok ily esetek kikérelése végett elhatározták, hogy a törvénykezési

épület mellett gyermekszobák nyitassanak, nehogy a női esküdték anyai kényes kötelességeik miatt a bírák előtt pirulni legyenek kénytelenek. Az ily nő-esküdték által elítelt vádlottak egyébiránt, úgy mondják, kijelentették, miszerint a szép nembe vetett minden eddigi bizalmukat elvesztették. A szép bírák szigorúak egész a kegyetlenségig.

A nők hatásköre egyébiránt Amerikában nem állapodik meg az esküdték padjainál. Békebírói szerepet is visznek. A hírek, mik a nők ebbeli funkcióiról hozzánk érkezek, teljes elismeréssel nyilatkoznak arról a méltóságról, melylyel a nők e fontos hivatalt viselni tudják. A Wyoming-területről egy ily női békebíró megható történetét közlik az amerikai lapok, mely valóban megérdemelné, hogy valami nevezetes író regényébe bele-
szője.

Egyik county-ban egy nő látja el a békebírói

Női békebíró Amerikában.

tisztet, a ki még csak 25 éves, de már 5 éve, hogy asszony. Eleinte boldog éveket élt férjével, míg ez apródonként annyira neki adta magát az italnak, hogy csakhamar a vidék legaljasabb korhelyei közé süllyedt. A kis vagyon, a melylyel bírtak, csakhamar lejárt a garadon. A szegény fiatal asszony túrt, szenvedett némán s iskolai tanítás által igyekezett beszerezni azt a keveset, a mire neki és ártatlan kis gyermekének szüksége volt. A község, melyben lakott, reá bízta az iskolát, melyet ő oly gondnal, annyi tapintattal vezetett, hogy csakhamar általánosan kezdték ismerni, s mindig szélesebb körben becsülni, úgy hogy a nép iránta való tiszteletének abban adott kifejezést, hogy békebírájának választá.

Mint békebíró még inkább kiérdemlé az osztatlan becsületet és tiszteletet. Egy nap bírói asztala mellett ülve, melynek aljában ott játszott a kis gyermeke, egy rongyos, bozontos embert

hozna eléje, szenyesen tetőtől talpig, brutális, állati kifejezésű arccal, melyet a sok szesz ital csaknem egészen kivetkőztetett emberi formájából. Rút volt a megundorodásig, szeme veres golyói ijesztőleg meredtek ki a koponyából. Részeskedéssel vádoltatott, a mit az amerikai unió minden államában fogsággal büntetnek; továbbá, a mi a részeskedéssel rendesen együtt jár, gorbáskodással, mások megtámadásával és verekedéssel.

A mint az undok ember a bírói asztal elé állott: a szép bíró arcát hirtelen futó pir borította el, ajkszőgletei ideges rángásba estek; de csak egy pillanatra, melynek eltűnével arca hideg, mozdulatlan lett, mint valami márványszoboré. Komoly nyugalommal hallgatta végig a vádat, a tanuk vallomását, s szigorú, kemény hangon mondá ki a fogságra szóló ítéletet.

Pedig mennyi kin dülhatott e márványarc alatt, mily lelkiborgást érezhetett az utálatos vádak hallatára, s mennyire vérezhetett szive odabent, mikor a megbecsülető ítéletet hideg, szentelen hangon kimondta. Az a nyomorult ember, a ki ítélőszéke előtt állt: — tulajdon férje, a lábainál játszó ártatlan angyalatyja volt...

Hanem anynyi bizonyos, hogy minél inkább tágitják a női munkakört, minél önállóbbá teszik a nőt a férfi nem irányában: annál inkább gyérül a házasságok száma. Mintha csak szükséges rosznak tekintenék a házasságot, melyhez a nő csak azért nyúl, hogy megélhessen, s kerülje, ha más-ként is megélhet. Sőt a már megkötött házasságok iránti tisztelet is mindinkább csökkenében van. Bámulatos, hogy az Egyesült-Államok majd minden helysége hány eladó leányt bír felmutatni. A mint a nők és férfiak közötti különbség a társadalmi állás tekintetében szűnni kezd, ép oly arányban látszik szűnni az a szükség is, mely az emberi faj két nemét egymásra utalja. S ez a tapasztalat talán a leghatalmasabb argumentum, mely Stuart Mill és a nő-emancipáció több előharcosainak hatalmas érvei ellen felállítható.

Képek a Vezuv legújabb kitöréséről.

A Vezuv, ámbár tomboló haragja rég lecsillapult, még sokáig fog beszéltetni magáról. Az általa elkövetett rombolást és pusztítást még csak most lehet a maga igazi nagyságában áttekinteni és megítélni. A külföldi képes lapok tele vannak a legborzasztóbb rajzokkal és leírásokkal, melyek mind ama rémséges tragédia egyes megrázó jeleit tüntetik föl, melynek a tevékeny tűzhányó

A Vezuv kitörése ápril 26-án délután. — (Nápolyi fénykép után.)

hegy környéke a múlt hó folytán részint nézője, részint áldozata volt.

Az ijedség Nápolyban is nagy volt. A borzasztó látvány, mely, miként nagyobik rajzunkon látható, a Vezuv felől a város lakói elébe táru, a legbátrabb szívűeket is megdöbbenéte. April 24-kének délutánja oly nagyszórien szép s egyszerű természetesen meglepetésben részesítő a Vezuv közelében lakókat, melyet nem egy könnyen fognak feledni soha. Ezer meg ezer ott lakó és idegen járkált a körülfekvő városok s főleg Nápoly tengerparti sétányain, s félő bámulattal tekintett a ritka szép, de szépségében is borzalmat gerjesztő természetű tüneményre. A bámulókat az éjféli is kiűn a szabad ég alatt érte. Tiszta lehetett látni a különböző lávafolyamokat, a mint a hegy oldalán kétségbeesztő gyorsasággal rohantak alá a közel eső helységekre, halált és pusztulást hagyva hátra mindenütt. Ég, föld hegy és tenger a leglátványosabb biborfenyben uszott. Az éjszélid, csöndes és tiszta volt, s a tőle hold gyöngéd zöldes világával még csak feltűnőbbé tette a hegy izzó vörös színét. Hang nem volt hallható. Sír csend nyugodott az egész tündéres, narancsillattal áthatott levegőjű tájon.

Másnap, csütörtökön kassó aláb hagyott a hegy dühöngése, hogy ponteken reggel 10 órakor annál iszonyabb dühvel törjön ki. Nyugat és délnyugat felé új kráterek nyíltak tompa rofogás és recsegés között s az említett irányban félteként vad láva folyamokat bocsátottak magukból. De a legborzasztóbb egy gözfelhő volt, mely néha 10,000 méternyre (30—35,000 lábnyira) emelkedett a hegy fölött, s mely mind jobban-jobban terjeszkedett, utóljára kelet felől az egész eget elhomályosította. Vakító fehérén lövellt elő az a hegy csúcsából és a kráter oldalai körül gomolygó nehéz, fekete füsttömegből s pokoli sötétséget terjesztve vonult odább a megrémült vidék fölött. A látvány valóban bámulatos, nagyszerű volt s a nép mintegy lebűlvölve, a földhöz szegezve állt meg láttára!

Ekkor a hegy tompan, mélyen döngőni kezdett; eleinte halkan s később hangosabban és szakadatlanul. A hegy tombolt és dühöngött. Nápoly városa, mely a Vezuvtól 15 kilométernyire (2 német mérföld) van, legmélyebb alapjaiban megrendült, az ablak üvegek csöröpölve törtek darabokra és a gyengében épült boltzatok inogtak és ropogtak. A közeli eső helységekből véghez vitt pusztításokról már mult számunkban szölkünk. A kertek, vetések és szőlőhegyek, az val e vidék anélkül is elég szegény lakóinak minden reménysege, a ki-kelet gazdagnak mutatkozó ígéretoi tönkre jutottak.

Az izgatottság és ijedelem Nápoly utcáin leirhatatlan volt. A városban az oda vezetett életáldozatok számáról s az elhaltak kilétéről a legkülönbözőbb hírek keringtek. A főbb tereken és a templomok körül buncingárok képződtek s több száz alsóbb rendű nő és leány, öreg és gyermek bolygott fedetlen fölél, szétzilált fűrtökkel egy-egy nagy fekete kereszt után. Szent Januárius állo szobrához vonultak, a város védszentjéhez, ki a Magd. Ina-hid előtt kérége terjeszti karjait a Vezuv felé.

Ekközben a játékonosság sem pihent. Vaspályák, omnibusok, bérkoszt és magánfogatok hordozták a sok élelmi szert, ruhát, s egyéb segítségét a szerencsétlenül járt helységekre lakóinak, míg mások a hegy oldalán megbeszéltek vagy megégett utasokat szállítottak be Nápoly s a többi helységekre már meglevő vagy rögtönzött kórházaihoz.

Végre vasárnap a hegy lecsillapult. E napon a nap teljességgel nem akart megjelenni az ég boltzán, sem a hálalók vidám kiáltásai s a számtalan kecskanyáják harangjainak ébresztő kedves hangjai nem akartak zajlani az utcákon, mint máskor. Egy hang sem hallható sehoh. Az éj alatt a hegy sötét felhője lassan a város felé húzódtott s csendesen, halkan süri, vastag hamu eső kezdett aláhullani, mely az utcákat és házakat egészen beleperte. Nápoly, a napos, tündéres szépségű Nápoly egy volt, városához hasonlótt, minden sötét-szürke volt, és az emberek nyomott kedélye előtt Pompeji utolsó napjainak szomorú képe lebegett. Csak az órák mutatták a nap előhaladását, az ég és máskor fényesen tündöklő napja sötétbe volt burkolva. Ilyen lehet az a nap, melyet a jók így rajzol: „Egy homályos nap, egy sötét nap, egy ködös nap, egy felhős nap. A népek meg fognak borzadni tőle és az arczok halványak lesznek, mint a fazekak.“ — E sötét nap k p. látha ó nagyobbik rajzunkon, az előtérben Nápoly városával, háttérben a tomboló Vezuvval.

Másik rajzunk Palmieri tanár Obszervatoriumát mutatja, melyet ő építtetett magának, hogy onnan a Vezuv minden mozdulátát figyelemmel kísérhesse. E híres észlelő a Resináól jövő ut mellett, közvetlen a kráter körül körláncolatot képező hegyél egyik legmagasabb pontjára van építve s az utóbbi kitörésnél borzasztó jeleneteknek volt tanúja. A legelső emberélet körültepusztult el. Palmieri Obszervatoriuma már azért is nevezetes, hogy helyét azelőtt szintén csillagászati s egyéb természetzeti észleletekre használták s De Gasparis csillagász egy pár bolygót itt fedezett föl. Miként rajzunkon látható, az épület a legutóbbi alkalommal is a kitörés közvetlen szomszédságába jutott, mert a hegy épen ezen az oldalán ontó ki egész dühét. A tudós tanárnak tehát elég módja volt a föld vulkanikus tüneményeinek tanulmányozására. E tanulmányozásnak volt is eredménye, mert Palmieri már tartott egy felolvasást Nápolyban számtalan hallgató előtt a Vezuv legutóbbi kitöréséről szerzett bő tapasztalatainak érdekes eredményeiről. S. L.

Üstökös csillagok.

(Vége.)

A multkor említett nyolc ismertebb üstökös-csillag közt legfontosabb Halley üstököse, mert az volt az első, melynek időnkénti visszatérése iránt a tudós világ bizonyosságra jutott, s melynek pályafutása legrégőbb óta ismeretes. E csillag időnkénti megjelenésének fölfedezése nagy fontosságú tény volt a csillagászat évkönyveiben. Halley Ede a róla nevezett üstökös pályautjának természetét s természeti törvényeit 1682-ben fedezte föl, mikor a csillag épen a nap közelében vonult el s az égen csodálatos fényességgel ragyogott. Ugy találta, hogy a pályaut tökéletesen megegyezik az 1531-ben és 1607-ben látott üstökösök utjával, mi aztán ama következtetésre vezetete őt, hogy e három csillag tulajdonképen egy és ugyanazon égi test, mely 1682-ben harmadszor jelent meg az eget boltozatján. Emez ugyan egy üstökösnek háromszori megjelenése körülbelől 75¹/₂ éves időközökben történt, összesen alig két évnél különbözéssel, azaz eltéréssel a rendszeres megjelenési időtől. A bizonytalanság, mely e szabályellenesnek látszó, ámbar nem jelentékeny eltérésekből származott, nem gátolta Halleyt abbéli merészségében, hogy az üstökös újból megjelenését 1758-ra meg ne jövendőljön.

Capini volt az első, kinek eszébe jutott, hogy midőn az üstökösök időnkénti megjelenését akarja meghatározni s a visszatérés időközzeit megállapítani, a régibb vizsgálódások adatait sem árt segítségül hívni. Ha rá jött volna, hogy e kősa csillagok mozgását a nap vonzerejével hozza összeköttetésbe, és hogy a napot e mozgások központjának tekintse, akkor óriási lépést tett volna előre. Ő a csillagászatnak minden akortájában ismert fogásait és segédeszközeit felhasználta, hogy az üstökösök ismét megjelenését biztosan előre meghatározhassa, de nem állt módjában jóslatait elfogadható érvekkel támogatni, mert a hasonlatosságok, melyeket a különböző üstökösökben fölfedezni vél, csak látszólagosak voltak. Pedig mennyivel egyszerűbb lett volna, ha e csillagok mozgását a nap befolyásának igyekszik vala tulajdonítani. Halley volt az első csillagász, ki e nagy elvet elfogadta és az abból vonható következtetéseket fontos fölfedezéseinek felhasználta. Az ő rendszerre ama roppant fontosságú következtetésre vezetete őt, hogy az üstökösök valószínűleg bolygó csillagok. Mozgásuk, mely egyelőre oly igen rendetlennek tűnik föl, épen nem az, ha a nappal hozzuk összeköttetésbe. A különbség közöttük (ha őket is úgy tekintjük, mint naprendszerünk tagjait) az általuk leirt körpályák alakjától függ, melyek a helyett hogy — mint a rendszeres bolygókál, — majdnem kerek vagyis köralakú lennének, inkább szérflött hosszúra nyuló tojásdad körök, s innen van aztán, hogy néha oly hosszas időközök alatt nem láthatjuk némelyiket a mi egünkön.

A mint mondtuk, a Halley üstökösének háromszori megjelenése alatt a kiszámított szabályszerű időközökben mindössze valami két évnél eltérés mutatkozott. E rendtelenséget ama befolyásnak tulajdonították, melyet a többi plánc-ták (bolygók) az üstökösökre gyakorolnak. E befolyás valódi mekkoróságát pontosan meghatározni szerflött nehéz volt. Mindazáltal Clairaut, bizván a newtoni rendszerbe vetett rendhíttelen hitében és meggyőződésében, — a mely rendszer

még akkor a „tudós“-nak nevezett világ nem fogadta volt el oly feltétlenül, mint most, — megkísérle annak kiszámítását. „Az üstökös, melyet most varunk,“ — mondá a párisi tudós akadémiának (Académie des Sciences) 1758-ban, nov. 14-én tartott nyilvános ülésében, — „sokkal nagyobb érdeklődés tárgyává lett, mint a milyennel eddig a közönség a csillagászati kérdések iránt viseltette. A tudomány igazi barátjai ohajtják visszavertét, mert annak eredménye egy oly rendszernek (a Newtonénak) lesz fényes igazolása, melynek még eddig minden tünemény igazságot szolgáltatott. Ellenben azok, a kik gyönyörködve szemlélik, mikor a tudósok és bölcsészek zavarba és bizonytalanságba jutnak, szeretnék, ha nem térne vissza, és azt remélik, hogy Newtonnak és követőinek fölfedezései ama többi fölvetések (hypothesis) színvonalára süllyednek, melyek csupán a hű képelem szűkítéi.“

E hiteltlenségétől és gáncoskodástól, melyet napjainkban már alig vagyunk képesek fölfogni, vissza nem riasztatva, pontosan kijelölte a csillag-csoportokat, melyek az át haladni és a bolygókat, melyekkel utjában találkoznai fog, s úgy találta, hogy a Saturnus valami 100 nappal, Jupiter pedig 518 nappal, s így a két bolygó összesen 618 nappal fogja késleltetni megérkezését, azaz: hogy az üstökösnek ez idei pályafutása egy évvel s nyolcz hónappal hosszabb lesz, mint az előbbi volt. Más szavakkal: a nap mellett leendő elvonulása (napközeli perihélium) nem 1758-ban, mint előbb a számítás s rint remélhették, hanem 1759-ben, ápril közepe táján fog bekövetkezni, egy hónappal előbb vagy később.

Tudományos jóslat még sőhasem ébresztett föl nagyobb tudnivalót Európá egyik végétől a másikig, mint ez. És az üstökös csakugyan megjelent; pályája épen azokon a csillagesoportokon vezetete őt keresztül, melyeket Clairaut előre kijelölt; napközélt 1759. márcz. 12-én érte el, tehát épen egy hónappal a megjövendölt idő előtt. Itt megjegyezhetjük, hogy az elmélet és valóság közt felmerült különbséget valószínűleg az Uranus és Neptunus bolygók (melyeknek létezéséről Clairaut tudomása még nem leh-tett) befolyása okozhatta, mint a melyet a fáradszónak csillagászat természetesen kihagyott a számításból.

Nagy diadal volt a Newton hívei számára. Most már nem lehetett kétségbe vonni többé a vonzás és nehézkedés törvényeit, valamint azt az elvet sem, hogy az üstökösök is épen olyan bolygó csillagok, mint a többiek, csak hogy kissé különösebb, de szintén természetes törvényeknek vannak alávetve.

Halley üstökösének 1835-ben ismét meg kellett jelennie. Darnoiseau, tekintetbe véve az Uranus által okozandó zavart, a csillag napközeli átmenetét a mondot é novem버enek 4-dik napjára tette. Egy másik csillagász, Pontecoulant, ugyane hó 13-dik napját jelölte ki (Delaunay tudósítása szerint); de Lecourcier azt állítja, hogy Pontecoulant számítása novembernek nem 14-ikét, hanem 15-ének éjfélt tüntette ki a megjelenés idejéről. Az üstökös valóban meg is jelent a kijelölt idő körül s utjának a naphoz legközelebb eső pontján nov. 16-án reggel kilenc órakor haladott át, és így csupán kilenc órák késett a számára határozott „légyott“-ról. Az eddigi számítások szerint tehát Halley üstököse legközelebből 1910. máj. 24-én (1835-től számítva 27,217 nap múlva) fog megjelenni. A csillagászat számításai szerint, melyeknek bámulatos menetét a be nem avatottak elmeje nem hogy fölfogni, de még követni sem képes, Halley üstököse 38 évig utazik felénk naprendszerünk legvégő határáról egy olyan pontig, mely a naptól körülbelől 48 millió mérföldnyire van; innen aztán hirtelen visszafordul s 38 évvel később, az Uranus magá mögött hagyva, eléri a Neptunus pályautját, mely a naptól mintegy 3 ezer millió mérföldre van. E távolságok sokkal nagyobbak, hogysem azokról a mi véges elmeink fogalmat szerezhetne azoknak; de mégis könnyen ki lehetne számítani, hogy hány év alatt futná egy pompás arab ló e üstökös utját, elindulási pontjától kezdve ki a világűrbe s onnan ismét vissza.

Legyen elég ényei ez üstökös térbeni utazásairól. A mi pedig vándorlásainak időbeliségét illeti, természetesen, hogy nemcsak előre igyekeztek annak megjelenését megjövendőlni, hanem visszatérőleg is nyomozni kezdték azt egészen a mult idők sötét homályába. Az eredmény az lett, hogy több vagy kevesebb bizonyossággal meg lehetett állapítani fölfedeztetésének idejét, mely a különböző megjelenési között

gondosan összehasonlítva, körülbelől a Kr. sz. ut előtti 12-ik év októberére esik.

Encke üstököse, melyet szintén tanulmányozójának nevével neveztek el, pályafutását körülbelől 3 és 1/2 év alatt végzi be. 1818-ban fedezte föl Pons csillagász Marselleben, s mindjárt azt kezdették gyanítani róla, hogy az 1805-ben észlelt üstökösök ugyanegy, és e gyanítást Encke később valószínűleg is emelte. Ha csupán szabályszerű visszatéréseinek gyakorúságát tekintenék, ez egy testet méltán tarthatók bolygó csillagnak; de annyiban mégis az üstökös csillagok közé kell soroznunk, a mennyiben először olys erű tünemények észlelhetők rajta, mint a többi üstökösökön, másodsor pedig, mert nem láthatjuk folytonosan egész pályafutása alatt, holott a többi bolygók mindig láthatók.

Encke üstökösénél az a jelenség legnevezetesebb, a mely a kor tünik elő, ha egyes megjelenéseinek időtartamát összehasonlítjuk. Encke, noha kellő számításba vett minden kidogolható utzavart, melyet a különböző bolygók vonzereje a kis üstökösre gyakorolhat, mégis úgy találta, hogy pályafutásának időtartama folytonosan észrevehetőleg apad, mely körülmeny valamely, még eddigéle ismeretlen, akadályozó közeg létezését föltételezi és mintegy arra mutat, hogy a csillagok közti tér korántsem ür a szó szoros értelmében, hanem bizonyos etherrel van telve, a mely bár igen finom, de mégis csak bír némi sűrűséggel. E közeg, azáltal, hogy az üstökös gyorsaságát fokozatosan csökkenti, végre azt fogja eredményezni, hogy a csillag mind jobban-jobban engedvén a nap vonzerejének, pályája mindegyre szűkebb körűvé s rövidebb idejűvé lesz, míg utóljára egészen a napha fog esni és abban elenyészik, megsemmisül. Encke üstököse utóljára 1871. novemberében volt látható.

Bielá üstökösét (6 és 1/4 évi pályafutással) ismét hatalmas példaképen vehetjük arra nézve, hogy mily sajtáságos hasonlóság létezik a természet legnagyobb és legkisebb művei közt. Vannak mikroszkopikus (gócsoi) növények és állatok, melyek bizonyos életkor eléréve, közép testüknél összehuzódnak, hegedü-vagy homokóra alakukká lesznek, s végre két külön- és önálló egészet képező lényökké válnak. A tudósok e tüneményt „szétválás általi szaporodásnak“ nevezik. De ki merte volna föltenni egy üstökösről, hogy a szaporodást illetően módját ő is elfogadja? Pedig a Biela üstököse kétségtelenül így cselekedett. 1826-ban fölfedeztetve és 1832-ben ismét feltűnt, mikor 1839-ben harmadsor is megjelent, pályautjának a naphoz való kedvezőtlen állásánál fogva nem lehetett vizsgálat alá venni. De 1846-ban a csillagászok, anélkül, hogy részegséggel vádolhatnók őket, az üstökösöt kettősnek látták. Két üstökös csillagot vettek észre, a mint szorosan egymás mellett haladtak, de mégis oly irányzattal, mely inkább egymástól való eltávolásra, mint egymáshoz való közeledésre engedett következtetni. Az összeveszés is nagyon hirtelen történhetett meg; mert rövid idővel a teljes elválás előtt oly kitűnő csillagászok is, mint Maury Washingtonban és Challis Cambridge-ban (Anglia) a nem sokára bekövetkező szétválásnak még a legkisebb előjelét sem voltak képesek észrevenni. Az összeczivódott pár újból megjelenése az idei észre várható, s valóban kíváncsiak lehetünk, hogy vajjon még most is duzzognak-e, vagy pedig „magas helyzetű“-höz illőleg tisztességesen kibékültek?

A különöségnek és rendkívüliségnek e példánya után a többi, rendszeres időközökben visszatérő üstökösök inkább csak arra való, hogy a periodikus üstökösök számát szaporítsák; valami különös érdekességet egyik sem képes fölmutatni. Ott van például a Faye üstököse, 7 és 1/2 évi pályautartammal, mely 1843-ban a párisi csillagászat fedeztetett föl. Le Verrier csillagász, az utjában fölmerülhet akadályokat is tekintetbe véve, egy számította ki, hogy pályájának a naphoz legközelebb eső pontját 1851. ápril 3-án kevéssel éjfélt után fogja elérni. A csodálatosan pontos jövendölés ápril 2-án reggeli 10 óra tájban csakugyan beteljesült. Ugyanez üstökös 1858-ban és 1865-ben ismét látható volt. Legközelebből 1873-ban kellene megjelennie.

Brorsen üstököse, 5 és 1/2 évi pályafutással, 1846-ban Kielben fedeztetett föl és jóval szélesebb az előbbinél. 1851-ben hiába keresték, míg 1857-ben ismét megtalálták. Hasonlóképen 1862-ben s-hoh sem látták, de 1864-ban ismét sikerült azt fölfedezni. Brorsen csillagász bizvan rá pontosabban ember, mint a milyen pontos csillag a róla nevezett üstökös.

D'Arrest üstökösének, melyet 1851-ben Lip-

csében födőztek fel, majdnem 6 és 1/2 évi pályafutása van. Újból megjelenése 1857. végére volt jövendő; de miután a földnek északi földgömbjén sehoh sem volt fölfedezhető, a szökőévi okmányait, hogy úgy mondjuk, nyomozó levélt, melyet Yvon Villarceau állított ki, még megérkezése idejéig megelőzőleg elküldötték a déli földgömbön levő csillagász intézeteknek. És az eredmény csakugyan igazolta is a francia csillagász jóslatait. Az üstökös 12 órányi különbséggel a mondot időre megjelent. 1864-ben hirt sem adott magáról; de 1870-ben, aug. 31-én megint beköszöntött láthatóvá.

1858. január 4-én Tuttle csillagász Cambridge-ben (az Egyesült-Államokban) egy üstökösöt fedezett föl. Tuttle üstökösének pályautartama valamivel több 13 és 1/2 évnél. E csillagot 1871. októberében Borelly is fölismerte Marselleben. Végre, szintén 1858-ban Wincke is fedezett föl egy róla nevezett üstökösöt a bonni csillagászatban. Pályautartama 5 és 1/2 évre terjed, s úgy hiszik, hogy ugyanegy lenne az 1819-iki harmadik üstökös. 1858 után egy időre sikerült kivonni magát minden vizsgálat alól, de 1869. ápril 9-én maga Wincke ismét megcsipte. A következő június 30-án sikerült a nap közelében elvezet utján keresztül siklania s ismét utra kelt a világ-egyetem távolabb eső, ismeretlen vidéki felé.

Miként olvasóink észrevehették, ezuttal csak azokat az üstökösöket soroltuk elő s ismertettük részletesebben és közelebbről, melyeknek pályafutása és visszatérési időközéi, úgy a hogy, már eléggé ismeretesek. Hogy ezeknek száma végtelenül csekély a már fölfedezett összes üstökösök számához képest, könnyen elképzelhetjük. A többiek még nagyszerűbbek, pályautjuk tartama még hosszabb, sőt némelyiknél csaknem kiszámíthatatlan, de általánvé épen olyan természeti törvényeknek vannak alávetve, mint az elősoroltak.

Bármennyire rájjeszenek is az üstökösök olykor-olykor a tudatlan emberekre, annyit tagadhatatlan, hogy az általuk ily módon előidézett kárnál sokkal több az a haszon, melyet pontos megfigyelésük a tudománynak már eddig is szerzett. Az Encke üstökösénél tapasztalt rendtelenségek a Merkur tömegsúlyának meghatározására segítettek a csillagászatok. Idővel ugyanily eredményre fogunk jutni saját földünk nézve is a Biela üstökösének segélyével; a föld súlyát ugyan ismerjük már, de ismeretünk helyes vagy helytelen voltát a Biela üstököse fogja kitűntetni. Faye üstököse a Mars tömegének súlyát fogja megismertetni velünk. Végre még arra is reményünk lehet, hogy a nap körül eső vidékeken bolygó üstökösök, rendetlen visszatéréseik által, föl fogják fedezni előttünk a ma chaotikus anyag létezését s mennyiségét, mely a bolygókkal együtt központi csillagunk körül forog, és a melyből koronként ama különös és nevezetes tömegek hullnak földünkre, melyeket mi „meteoroknak“, légi vagy lebköveknek (aerolithok) nevezünk. Sám Lajos.

Az akadémia ünnepélyes közgyűlése.

— Május 26. —

A magyar tudományos akadémia vasárnap délelőtt tartá az évi ünnepélyes közgyűlést az akadémiai palota dísztermében.

Az ülésen gr. Lónyay elnökölt, s ő tartotta a megnyitó beszédet is. Átalánosságban szölt az akadémia föladatairól, melynek fenállása óta a nemzeti nyelv is gondjára volt bízva. Nem kevésbé fontos és magaslatos feladata: magyar nyelven művelni és terjesztetni a tudományokat. „A jelen korszakban“ — így szölt Lónyay — „hiába birunk egy dicős multu történet emlékével, mely fokozza a hazaszeretetet, s hagyományos harcai vívással, mely a küzdelem óráiban életét áldozza nemzete föntartásáért: most a tudomány ad hatalmat, a műveltség általános terjedése erőt, az erkölcsi megvilágítás ósztinte akaratot a kötelességek teljesítésére; azok tesznek bennünket képessékké a szabadsággal párosult rendet megállapítani. Elmúltak az idők, midőn elég volt, hogy a költő lantja a mult századok dicőségét zengje s fájdalmat fejezse kia jelenkor hátramaradottságát fölött. Ezután is fog hevílni az érző hazafi szív azon lelkes hangokon, melyek a multak emlékeit éneklik, hatással lesz, ha a kor hibáit és mulasztásait ostorozza a költő szatirája: de most már nem a télség és a tepesedés s elmaradás korszakát éljük, munkára nyílt meg a tér, a nemzetiség függ, hogy pótolja komoly munkában a multak mulasztásait és nem pihenve ernyedetlenül építsen, a

hol századok romboltak. Használni kell az isteni gondviselés által munkára adott drága időt, melyet annyival inkább meg kell becsülnünk, mert apáink századokon át a télség árka alatt álltak. Itt az idő, midőn mindenkinek egy jelszava lehet csak: „fö! a munkára!“ Teljesítse mindenki saját körében, noha az isteni gondviselés állítja, ösztöníti és egyedül a hazai valódi érdekében legjobb tehetősége szerint kötelességét: és bizonyára lesz a nemzetnek jövője, mely fölött apáink gyakran féltégekbeestek. E nagy munkában szép és nagy föladat jutott akadémiánknak is.“ Ezután elősorolta, hogy miért nem mutatható föl eddig az akadémia munkássága kello eredményét:

Kezdeben nem volt anyagi erő. Majd az elnyomott hazafi érzet nyilatkozásának utolsó menhelye. De a legközelebbi évek meg fogják hozni a várva várt eredményt. Megkezdett a nemzet legfontosabb teendője: a népoktatás, az általános műveltség terjesztésének műve. Ez által lesznek megteremtve a gyupontok, melyek világánál az új nemzedék alapos oktatást nyerend, s a tudomány terén szaporodni fognak az új munkaerők.

Arany János föitkár az akadémia egy évi működéséről tett jelentést Elmondta, hogy az akadémia ez évben 27 osztály- és 13 összes ülést tartott. Ismrtette az osztályok, majd a bizottságok működését, és befejezésül az akadémia pénzügyeiről szölt. A vagyon jelenleg 1.899,233 frt 71 kr tesz. A hagyományok és adományok ez évben 49,161 ft 90 kr-ra rugnak. A bevétel 50,345 frttal volt több mint a kiadás.

Erre Szabó József emlékbeszéde következett Haidinger Vilmos kitűnő mineralog, fővez és geolog fölött, ki tavaly halt meg Bécsben 77 éves korában. Haidinger veté meg a bécsi geologiai intézet alapját, s ő adta az első serkentést a magyar földtani társulat létesítésére is. Számos tudományos érdemeiért választá akadémiaink külső tagjává.

A felolvasások sorát Greguss Ágost nyitotta meg „az első mesterségek jelképeiről“ értekezve. Elmondja, hogy a legelső mesterségek, a legelső művészetek utját egyengették. Legjobban illusztrálja e tételt az ősmesterségek: a szövésnek, az ősművészetnek az építészethez való viszonya. A szövésnek is van őse, a kötés és fonás, a legősibb mesterség, melynek csölyje a szethullónak össze-tartása volt. Az emberi testen a haj az a mi szethull: bizonyára a haj befonása volt az emberiség legelső pipereje. Ezeket mulhattak el még az emberek a ruha gondolatára és a szövésre jutottak. A szövés, melynek alkateleme a szál, csak bonyolultabb fonás. Greguss azt mondja, miké az épület voltaképen nem más, mint tagibb ruha, az elemek ellen való védelem czéljából, és erősíti is, hogy a mint a szálak megvannak a ruhában, azokat megmerővedve ott találjuk az építészeti vonalakban is. A hajdankor mesterségeinek fő jelképe a csomó. Például a gordiusi csomó. A legregibb nevezetes épület a labyrinth sem volt más, mint egy építészeti csomó. A csomó fogalma általában szent volt, s ennek nyelvünkben is van nyoma, midőn e kifejezéssel: „körmönfont“ valami derekas dolgot értünk.

A második értekezést Szilágyi Sándor tartotta. Egy történelmi arczképet mutatott be: a Lorántfi Zsuzsannaét, s a bemutatás igen élénk emléke hozta e kitűnő magyar hölgyet, ki a magyar tanügy körül is kiváló érdemeket szerzett a pataki iskola gyarapítása által. I. Rákóczy György hitvesét az értekezés újra életre szölitá azon sok jellemző történelmi adat által, melyek eddig még nem voltak ismeretesek. Rajzolta benne a grönéd feleséget, kit fejedelmi férje igen találón „gazdasasszonynak“ nevez egyik levelében; a gyermekeit nevelő anyát, a vallásos protestáns hölgyet, a szégyények gyámolatát s az iskolák pártfogóját. Az életrajz az akkori protestáns vallási mozgalmakkal is szoros összefüggésben van.

Végül Frankl Vilmos osztálytitkár tett jelentést az idei pályázatok eredményéről s az új tagválasztásokról. Megválasztattak mindazok, kiket az osztályok ajánlottak. (Ezek névsorát mult számunkban közöltük.) Jövőre az akadémia a következő pályázatokra tüzi ki:

As I-ó osztályból: A gr. Teleki József-fő drámai jutalomért 1873-ra szomorujátékok pályázata. Jutalma száz arany. Határnap 1872. decz. 31-dike. — Az 1873-ki akadémiai nagyjutalom (200 arany) és Marczibányi mellékjutalom (50 arany) az 1867—1872-iki évkönyvben nyomatva megjelent, nyelv-és széptudományi körbe tartozó munkák legjobbjainak, még pedig egy nagy és mellékjutalom külön a nyelvtudományiak, egy másik a

széptudományának levén oda ítélandók, figyelmeztetnek az ily munkák szerzői, hogy műveiket 1873. január végeig a főtárházba küldjék be feljegyzésük röviden, a mit munkájuk kiváló vonásának tartanak. — A miniszterium kezelése alatt álló *Felkésztési-alkotmányból* ötszáz forint jutalom fog adni egy, az 1872—76-ki öt éves körben, nem magyarok számára, a hazában divatozó bármely nyelven, (a magyaron kívül) írt, a magyar nyelv és irodalom megismertetésére rendelt s nyomtatásban megjelent tan-, kézi vagy olvasókönyvnek.

A II-ik osztályból: 1. Fejtessék ki elméletileg és gyakorlatilag, mily szempontból ítélandó meg a vasúti szállításhoz az ugynevezett differentialis (különbzeti) tarifák jogosultsága és hatása, s mely irányban lennének e tekintetben reformok eszközölendők a fennálló tarifáknak. Jutalma a *Dóra Szilárd-féle alkotmányból* ötven arany. Határnap 1873. febr. 28-ka. — 2. Adassék elő a bizonyítás elmélete, tekintettel a bizonyítékok rendszerére, a jogfejlesztésre, s a különféle törvényhozásokra. Jutalma a *Strokov Antal nevű viselői alkotmányból* száz arany. Határnap 1873. decz. 31-ike. A jutalmazott munka szerző tulajdona marad, ki azt kiadni köteles. — 3. Melyek az egyéni szabadság föltételei és korlátai erkölcsi és társadalmi szempontból? Jutalma a *Gorove-alkotmányból* harmincz arany. Határnap 1873. jan. 31. A jutalmat nyerő mű az akadémia tulajdona.

A pályázatok kihirdetésével az ülés 1 órákor véget ért.

Apróságok és különösségek az angol életből.

V. Vegyesek.

(Vége.)

Nem jó prófétának lenni. Liverpoolban két mormon próféta igyekezett téríteni, az utczán hatalmasan prédikálván. A nép egy darabig türelmesen hallgatta őket, a mikor oda vetődik egy uri kinézésű egyén, s ez először szép szóval igyekezett eltszítulárra birni a prófétákat. S midőn ezek nem hajlottak a szóra, oda fordult a tömeghez: hát mi hallgassuk ezeket a mormonokat? Azzal, a különben is boszus nép neki esett a prófétáknak, s elverték őket, ki sapkával, ki kézzel, s szerencse, hogy életüket is elvihették a futással.

Még egy templomi harc. Egy Bennet nevű baptista pap csőd alá jutott, s a törvényszékre került az ügye. Gyülekezetének egy része rajta volt, hogy a míg a törvény előtt ki nem tisztázza magát, templomi szolgálatot ne teljesítsen; míg a másik rész végigvitt őt hallani. Szerencsére két templom volt, s így szépen megosztották. Azonban a templomra kenesebb fél minden áron el akarta hallgatni a vád alatt álló papot, s először figyelmeztették, hogy hagyjon fel a paplással; azután pedig egyik vasárnap, miután a pap még szombat este bevette magát a templomba, s így a be nem eresztésről szó se lehetett: két presbyter formaliter kifevő az ajtón. Akkor kint tartott a szabad ég alatt két prédikációt aznap. Majd a másik templomban próbált szerencsét, s mindenek nagy bámulatára két pap fungál egyszerre, mindenki kijelenti az éneklendő zsoltárt (az angoloknál azzal kezdődik az istentisztelet, hogy a pap kijelenti, hogy mit énekeljenek), azután a nép dulakodáshoz kezd, s csak a jókor elősiető rendőröknek sikerült a veszekedést még idejében elfojtani. — Az igazság érdekében meg kell jegyeznünk, hogy ugyan ezen angol papság roppant többsége derék, kitűnő emberekből áll, s annak kebelében igazi nagy és országosan tisztelt emberek vannak, nagy írók és tudósok, különösen az anglikán egyházban. Az ilyen viszályok leginkább a disszentereknek fordulnak elő, a hol sok helyütt a paptól nem is követelmény semmi képzettséget, még azt sem, hogy valaha iskolába járt legyen, hanem ha közbülső áll és megtetszik a paplása a többieknek, megválasztják lelkészül. S maguk ezen visszaélések jó részét a vallás iránti igen erős érdeklődésből folynak.

Elméls gondolat. Egy uri ember 7 font cukrot vásárolt egyik vidéki városban, valamelyik keres-

kedőtől. Másnap azt a hirdetést közzétette ahelyi lapban, hogy a hét font cukorból egy font sötét választott külön; s ha neki a gazember, a kitől a cukrot vette, 24 óra alatt 7 font igazi cukrot nem küld: nyilvánossá teszi nevét. Még aznap mind a kilenc helybeli kereskedőtől megkapta a 7 font cukrot.

As övegy ember rá gondolta magát és újra megházasodott. Azonban az új menyecske előtt is egyre elhunyt neje erejét emlegette, hogy menynyire fájjalja ő annak elvesztését. Az asszony hallgatá egy darabig a panaszt szóltalanul, hanem aztán végre kitört belőle a szó: „hidd el kedvesem, senki sem sajnálja az ő elhunytát annyira, mint én.”

As angol királynő összes évi jövedelme 385,000 font (több mint negyfélmillió forint), ebből azonban csak 600,000 forint az, a mi magán szükségére fordítandó, s ezt havi készleteknek kapja ki. Dickensnek, utolsó amerikai látogatása alkalmával, fölolvassái mintegy négy-öt százezer frtot jövedelmezte, a mint a lapok írták. Ez is szép, a dicsőség és hódolat mellett.

Kilenczvennyolcz évvel ez előtt az angol parlament elrendel, hogy mindazok, a kik ő felségének valamelyik férfi nemén levő alattvalóját elcsábítják, vagy házasságra veszik, illatszert, festés, szépitő viz, hamis fogak, spanyol-fürtök, aczél-fűzők, rugós szoknyák, magas sarku cipők vagy kitömött csipők segedelme által: mint boszorkányok üldöztetni fognak, s házasságuk sem-

Palmieri tanár observatoriuma a Vezuvon.

mis leend. Mennyit haladtunk kilenczvennyolcz év alatt!

As amerikai „társaság” sajátságos jelleme. A „társaság” szó alatt itt az emberek társas összejövetelét értjük, hogy mulassanak és ismerkedjenek. A világban mulatva szereplők testületét, a hol szépség, tehetség, kitűnőség és élvezet egyesülnek, csillognak, gyönyörködhetnek. Ez az időszak az emberi életnek, mely a kontinens országokban rendszeren hosszú, sok embernél az egész életet át tart, az amerikai társadalomban a dolog természeténél fogva nagyon rövid. Ott érik és gyakorolják a közmondást, hogy: rövid élet, sok munka. Egy nemzedék élete a „társaságban” 4—5 év; azután mennek dolgozni, s újjak foglalják el a mulatók helyét. Szereplői a kifejtett fiatalság: hősök a legjobb táncosok, 23 éves fiúk, s a 20 éves leány, a ki épen most jött haza Párisból. A társadalomra egészben nincs semmi befolyásuk. Az egyes egyén csak akkor kezd nyerni némi befolyást, mikor már a társaságnak becsut mondott. Ez egészen természetes dolog. Nálunk Európában a befolyásuk szinte állandóan megkivántatik a társaságban való szereplés is.

Holland telep Amerikában. 1847-ben 33 ki-hézzett, rongyos hollandus érkezik az Egyesült-Államokba. Kiszemelnek maguknak egy darab irtatlan földet, tuskóból két nagy kalyibát építenek, s dologhoz fognak. A munka halad; a kalyibákat lassanként külön egyen lakások váltják fel, a hova családjaikat beköltöztetik. Számukat a kivándorlott hollandok szaporítják, s most egy

csinos város áll a kalyibák helyén, 3000 lakossal, négy templommal, felső iskolával és papnöveldevel, hova a mult hóban állíták be az első tanárt. A népség négyötöde még egészen hollandus, s 3 templomban holland nyelven énekelik a reformáció énekeit. Felsőzázad mulva angolokká lesznek ezek is. A holland kivándorlók jelleme — mondja egy lap — erőben és boldogulásban csakhamar és rendszeren meghozza gyümölcsét.

Egyveleg.

** (A chignon.) Dr. Lindemann természettudós a „hajboglyák”-ban furcsa dolgokat fedezett föl. E szerint a chignonul használt hajban bizonyos csok magyító üvegen át látható, „gregarin” nevű őldői állatocskák milliói fészkelnek s tenyésznek, miből a leggyalysabb betegségek származnak, mivel ez állatka sokasága a véredények bedugulását okozza. Az ezen állatkaikkal telt haját a tiszta, ép hajtól csak szoros vizsgálat után az arról különböztetheti meg, hogy a szálak leelőg végén ezen állatkaiból képződött sötétkecs csomók vannak. Lindemann az általa tett kísérletek után azt állítja, hogy eme „gregarin”-okat sem kiszáritás, sem kifőzés, hanem csak savak és az u. n. aether által lehet elpusztítani, de miután ezek maguk is megtámadják a haját, a chignon - készítésénél nem alkalmazhatatnak. Minthogy pedig ez állatka a hőmérséknek legcsekélyebb emelkedésénél, nevezetesen vizgöz hozzájárultával nemcsak megelevenednek, hanem pár hét alatt teljesen kifejlődnek s rendkívül gyorsan szaporodnak, ennek folytán többek által lakott helyiségekben s az emelkedő hőmérsék kedvező befolyása alatt s a kipárolgás által is elősegítve, ezen csomócskák csakhamar mint csir-magvak a légkörben szét hullanak, s ennek mozgása által számtalan utakon az emberi testbe hatolnak, s ebben a már említett káros következményeket idézik elő.

** (A kínai császár esküvője.) A szent birodalom nagy uralkodójának — ki a Konfuciusz időszámítás szerint 17-ik évét elérte még ez év folyamában megtartandó esküvőjéről következő részleteket írunk: Az övegy királynék 3 dekretumot tettek közé. Az első kijelöli és megnevezi a leendő császárnét, a második három hölgyet nevez ki melléje hárem-hölgynek, a harmadik felszólítja a csillagászokat, hogy a házassági ünnepek megünnepelésére október hónapban egy szerencsés napot tüzzenek ki. A nagy uralkodó számára kijelölt hölgy neve Alute s mongol törzsből származik.

** (Bazaine katonai pályája.) Bazaine már fogságban van; nem volt szabad egyenruháját és fegyvert vinnie ama versaillesi nyári lakásba, mely ideiglenes tartózkodási helyeül szolgál. Pöre alkalmából érdekes lesz katonai pályafutására egy pillantást vetnünk: Bazaine besoroztatott 1831. márczius 28-án; kaplár lett 1831. július 8-án; őrmester 1837.; alhadnagy 1833.; főhadnagy 1840.; a becsületrend lovagja 1844.; kapitány 1844.; zászlóparancsnok 1845.; a becsületrend tisztje 1845.; alezredes 1848.; az 55-ik serezed ezredese 1850.; dandárnok 1854.; osztálytábornok 1855.; a becsületrend commandurja 1856. évben. Utóbb a francia hadsereg főparancsnoka lón Mexikóban s később a becsületrend két legfőbb keresztjét is elnyerte. Tábornagygyá 1864. szept. 5. neveztetett ki.

** (Török erélye.) A „Levant Times” írja, hogy az egész iszlám névze érdekes ereklére akadtak. Ugyanis egy dervis Diarbeckr-ben, kit a nagy próféta ivadéka tartanak, híres ósének egy papucsát találta meg, melyet a szultán parancsára Konstantinápolyba kell vinnie, hogy a serail-ba tétessék. Az erélyét három napig a hívők tiszteletére nyilvánosan kiállítják.

** (Magas főhadiszállás.) Melyik ezredbe tartozik ő? kérdő egy pap az utközben elő talált katonát. — En a 22. huszárezredbe, volt a válasz. — És az ur félre ezred embere? kérdő viszont a katonát utitársát. — En az Ur hadseregébe tartozom, válaszol a pap. — No az ur az ugyan még jó messze van főhadiszállástól.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 22-ik számához 1872. jan. 2.

TÁRHÁZ.

Irodalom és művészet.

— (Az érettebb ifjúság számára) irodalmunk aránylag felette kevés valódi jó olvasmánnyal rendelkezik. Alaposság és tanúságban való gazdagság egyfelől, az ifjúság érdeklődését lekötő képes vonzó modor másfelől, ezek az igények, melyeket oly olvasmányhoz kötünk, mit a már felferdült s a mese-olvasmányok korából kinőtt ifjúság kezébe szívesen és haszonnal adhasunk. Ily olvasmányokért miveltebbjeink többnyire az idegen irodalmakhoz kénytelenek fordulni. Az ebbeli szükségnek kíván megfelelni egy gyűjtemény, melyet Sámí Lászlóné állított össze, külföldi jeles írók után, helyes kiválasztással s szelleműs átoldozásban. E gyűjtemény, melynek egyes darabjai, különböző folyóiratokban (nehány a „Vasárnapi Ujság”-ban is) megjelentek, a többi pedig kéziratos volt alkalmunk átadni, Laboulay, Legouvé, Janet Pál és Royer Clemence asszony, tehát a legjeles francia írók társadalmi munkáiból, továbbá Müller életrajzaiból vannak kiválogatva s egy pár eredeti dolgozattal kiegészítve. Reméljük: rövid időn jelenteni, hogy a valóban élvezetes és hasznos olvasmány kiadóra talált s nem sokára meg is fog jelenni, állandó karácsonyi és újvi ajándékot képezvén a serdült ifjúság számára.

** (Petőfiről) a Revue des deux mondes egyik írója: G. Perrot igen kedvezőleg és teljes elismeréssel ír. A „Napló” tárczája közli a cikket, melyben a nevezett francia ismertető költőnk mérész röptü phantaziját, költségtének elragadó fogságát magasztalja s hozzátűzi, hogy Petőfit magy Berangernek nevezik ugyan, de változatosság, képzelemgazdagságára nézve felül mulja azt, kihez hasonlítani szokták. Sajánlatát fejezi ki, hogy eredetiben nem olvashatja. Így nyilatkozik Petőfiről egy francia, ki arról tudjuk, hogy egyik legfőbb büszkeségét Beranger képezi. Az ismertető czikke végén népünköl is szól egyet-mást, s azon véleményben van, hogy jóllehet öt millión vagy yunk mindössze, mégis hivatva vagyunk jelenleg, s még jó hosszú ideig, Európa keleti részén a legelső szerepek egyikét játszani.

— (Könyves Tóth Kálmán) lacházi ref. lelkész s lapunk szorgalmas munkatársa tollából „A reformáció története Magyarországon” című kis dolgozat jelent meg, protestáns népiszkolák s az urasztalához járulni készülő növendékek számára. A csak 35 lapra terjedő könyvecske ajánlására szolgál, hogy a solti egyházmegye megbízásából készülvén, az tankönyvűl elfogadta saját iskoláiban s ajánlja széles körben is, mit a világos irányu s jó tanódszerű dolgozat valóban meg is érdemel. Kiadója Petrik Géza pesti könyvtáros.

** (A Szent-István társulat könyvtári múködéséről) lapunk közelebbi számában adott tudósításunkhoz pótlólag megemlítjük, hogy Tárkányi Béla alelnök indítványai közt foglatatik az egykor közkedvesűgű „Órangyal” vallásos és szépirodalmi almanach fölélesztése is. Erről, valamint a többi indítványokról is tanácskozní s véleményt adni, valamint a kiviteli módok megállapítására, kilencz tagból álló bizottság küldetett ki.

** (Kolozsvárt) Stein János kiadásában megjelent: „Helységnyvtár. A Királyhágon inenni rész (Erdély) községeinek betűrendes névtára.” A közigazgatási és legújabb törvényszéki föléosztás szerint, a postakireletek, adóhivatalkok és az orsz. vásárok kimutatásával. Hivatalos adatok után összeállította B. L. Ára 1 frt 50 kr.

** (Az erdélyi gazdaság mult évi első vándorgyűléséről) egy emlékkönyv jelent meg az erdélyi gazdasági egyesület által szerkesztve. A 130 lapra terjedő füzet magában foglalja az 1871. okt. 5. 6. 7. és 8-án Marosvásárhelyen tartott gyűlés jegyzőkönyvét minden mellékleteivel együtt, jelesen a gyűlésen fölolvastott értekezéseket is. A vándorgyűlésen a mellékelt névjegyzék szerint 161 tag volt jelen. A füzethez egy táblázat is van mellékelve, mely a tagosítás állását Erdélyben az 1871. év elején tünteti fel.

** (Hoffmann és Molnár) Eggenberger-féle könyvkereskedésében megjelent az ideiglenes bűnvádi eljárásról szóló törvényjavaslat. Ez is egyike az országgyűlés végszakában elintézetlen maradt törvényjavaslatoknak. Az intézkedés azonban haszlatlan levén, az igazságügyminiszter azt a

képviselőház által kiküldött tizenötös bizottság által megállapított szövegében, egyöntetű eljárás megállapítása végett, az első f. törvényeszközöknek és a királyi ügyészségeknek kiküldötté. Ára 40 kr.

— (A választásokhoz.) A közleg országgyűlésre megindult s máris nagy hullámokat verő választási mozgalmak egy csomó politikai programmon és röpiraton kívül a politikai s pártköltséget terén is meghozták már termékeiket. Szerkesztőségünkhez eddig két ily verses röpirat küldetett be (egy harmadikról szintén volt említés több lapban, de magunk nem láttuk). Egyiknek címe: „Tegyük félre a pártviszályt! Pünkösdre virradóra, A magyar választó közönségnek pártkülönbség nélkül ajánlja Karólusz.” Zamatos versekben, tőről metszett magyarsággal, Deák politikáját ajánlja a magyar népek. A másik: „Országos kortes. Mi az igazság? 48-e vagy 67? Irta Zászlós” — baloldali politikát s jelölteket ajánl. Függelékül még új Kossuth-nótával s kortes dalokkal is kedveskedik a választóknak. Amazt Ráth Mór adja ki s ára példányonként 20 kr., 50 péld. 7 frt 50 kr., 100 péld. 12 fr. Emezt a Gyors-Posta kiadóhivatala bocsátja közre s ára 10 kr.; 100 péld. 8 frt. — Kelete van s lesz mind a két-tőnek.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tud. akadémia) m. hó 27-én összes ülést tartott, melyen folyó ügyek intézettek el. A kultuszminiszter tudatta akadémiával, miszerint a pénzügyminiszter kiadta a rendeletet az ó-budai jószágigazgatóságának, hogy az ottani római fürdő maradványainak befedezésére előirányzott 1225 frtnyi összeget vegye föl jövő évi költségvetésébe. Tudomásul vétették. A második osztály javaslatára kinevezte az akadémia Horváth Árpád egyetemi tanárt a történelmi bizottság tagjává. — Az archaeologiai bizottság jövőre archaeologiai czélokra 6000 frtot kell megszavaztatni. Pártolól fog a kultuszminiszterhez fölterjesztetni. — A statisztikai bizottság tagjává Halász Imre osztálytanácsos neveztetett ki a bizottságnak ajánlatára.

** (A Kisfaludy-társaság) május 29-én tartott ülésén Gyulai Pál olvasott föl *Dömötör* Jánostól egy pár eredeti költeményt s néhány fordítást Longfellow-ból, Goethe-ból, melyeket a társaság tetszéssel fogadott. Zichy Antal *Fábián* Gábor veterán írónktól Horász „A tolakodóhoz” című ódájának fordítását mutatta be. Ezután a titkár Greguss jelenté, hogy a Ráth Mór által Toldy-jutalom címen ajánlott könyvet mint oszták ki 48 gimnázium tanulói közt.

** (A gyermekkörház) választmányának a hét-fői közgyűléshez intézett jelentéséből kiemeljük a következő adatokat. Az egyesület vagyona a mult év végén 116,957 forintban számított föl. Az ágyalapotók s kórházi alapotók száma 52-re, s az ezer forintnál kisebb alapítványok száma 90-re emelkedett; az öt frtnyi évdíjat fizető rendes tagok száma pedig meghaladja a 400-at.

Egyház és iskola.

** (A pesti egyetemnél) rendszeresített felsőbb természettani tanszékre b. Eötvös Loránt, bölcseztudor, egyetemi magán-tanár és a nevezett tanszék helyettese, nyilvános rendes tanárrá a rendszeresített illetményekkel kineveztetett.

** (Tanárképző seminárium.) A magyar kir. tudományegyetemmel kapcsolatban levő tanárképző pedagógiai osztályának szervezeti szabályait a közoktatásügyi miniszter már aláírta és a pályázatoknak nem sokára kihirdeték a tanári állomásokra és a gyakorló növendékek helyére.

Közlekedés.

** (A dunaszabályozási munkák) mindenfelé a legnagyobb erélyvel folynak. A dunaparti karózat a vízvezetékű gépházától a Rudolf-rakpartig már le van rakva; itt jó darabnyira beljebb szorítják a Dunát. Hasonlóan befejezték a karózás munkáját az al-Dunaparton is az új vámháztól a Konkordia-malomig; s itt látható a nagyszerű kőhányás, melylyel elzárták a Duna soroksári ágát. A nagyszerű munkához legközelebb két, teljesen

felszerelt kotró-gép érkezett Marseilleből és egy kis gözös Triesztből a felügyelők számára, kik azok járnak egyik pontról a másikra, nézi a munka folyamát. A Margit-szigetnél már le van verve az új hid helyét jelző czölöpsor; vége több száz ölnyire esik a sziget fokától, és egész odáig fogják a szigetet kinyújtani egy széles töltés által. A szabályozásnál érdekelve van a nemzeti muzeum is, mely már eddig két érdekes régiaszeggel gazdagított. Így a mult héten egy régi kardot és egy régi hajó-horgonyt találtak a Duna soroksári ágában, s azonnal a muzeumba küldék.

Balesetek, elemi csapások.

** (Mogyorós helység) május 20-án csaknem egészen leégett. A tűz keletkezésére két testvér közötti vizsaly szolgálatot okot, a kik is az atyai házon megosztzkodni nem tudván, egyik a még életben levő anyának tanácsára azt felgyújtotta. A tettesek a méltán felboszankodott nép által annyira megverettek, hogy felgyógyulásokhoz kevés remény van s a tűzbe dobástól is csak a véletlen mentette meg őket. Beszélők, hogy több évvel ezelőtt, ugyancsak a háznál keletkezett tűz folytán hamvadt el a közég nagy része.

** (Nagy jégkár.) Tiszolczon, Gömörmegyében m. hó 25-én délután borzostól jégesó pusztította el a város határát. Akkorra jégek estek, mint egy jókora tyuk-tojás, köztök egy öt-negyed font súlyú. Nemcsak a vetéseket, de még a talajt is, nemcsak a rejlő gyümölcsöket, de még az ágakat is tönkre tette. A házak falai úgy néznek ki, mintha ágyutüzet álltak volna ki. A házfedelek-ből csak a szarufák maradtak meg.

** (A közelebbi napok viharai) igen általános jellegűek voltak. Anglia, Franciaország, Svájc, Olasz- és Németország mind szenvedtek általa. Franciaország déli része és Lombardia fölött igen nagy mérvben dühöngött. A hegyekről sziklákat vetett le a vízár s több helyen eltorlaszolta a vasutakat. Az Elba pedig Szászországban gerázdálkodott, s ott most még gözhajók sem közlekednek, miután a kikötő-hidakat a három ölnyire dagadt víz mindenütt elsodorta. A csehországi károk milliókra rugnak.

Mi ujság?

** (A választók összeírása a fővárosban) m. hó 28-án fejeztetik be. Az eredmény következő: a belvárosban beíratta magát 1656 választó, a Lipótvárosban 1366, a Terézvárosban 4127, a Józsefvárosban 2250, és a Ferencvárosban 1337, összesen 10,736 választó. Mindössze 1136-tal többen írták be magukat, mint három év előtt. De a belvárosban 81-gyel, a Lipótvárosban pedig 392-vel van most kevesebb, mint akkor, mivel a ki csak tehette, más városrészekbe íratva be magát. Így a Terézvárosban 898-czal, a Józsefben 408-czal, a Ferencben pedig 303-mal van most több választó. A számösszegek azonban a reklamázió rostáján még változást szenvednek, mert már kedden estig a belvárosból 32, a Lipótból 44, a Terézből 622, a Ferencből 47 felszámolás adatot be. Junius 6-dikáig tart a reklamázió ideje. Az összeírás utolsó napján nagy volt a tolongás minden bizottságnál. Betegnek is elvitették magukat.

** (A királyi anyjának.) Zsófia főhercegnőnek ünnepélyes temetése szombatra (jun. 1.) van kitűzve. E haláleset alkalmából Lónyay s a többi magyar miniszter — egy kivételével — mind fölment Bécsbe. Az udvari gyász jun. 1-től kezdve 6 hónapig fog tartani.

** (Rónay Jácint.) a trónörökös magyar történelmi tanára, a pozsonyi nagyprépostságra van kijelölve. Ez esetben a sz.-benedekrendi szerzetből ki fog lépni.

** (A gyászos véget ért Prick József) övegyének a király az udvartársi javadalom rovására kegyenyűdíjjal ezer forintot adományozott.

** (Kállay Béni) belgrádi konzul, kinek, atyja egykor Máramarosban kincstári igazgató volt, száz forintot küldött a m.-szigeti tűzvész által sújtott szegények számára.

** (Weninger Vincze) 200 frttal az irói segélyegylet alapító közje lépett.

** (Hagyomány az irói segélyegylet javára.) Vidra János, végzett jogász, ki f. évi febr. 12-én

HIRDETÉSEK.

Duschel József óra-gyártó Pesten,

váci-ut 20-ik szám,
a legnagyobb választék mindenféle órákban
gyári árszabály szerint. 1300 (2-8)

Árjegyzékek kívánatra ingyen küldetnek meg.

Moll Seidlitz-pora.

Ezen porok, rendkívül a legváltozatosabb esetekben megpróbált hatásosságuk által, minden az eddig ismert házi gyógyszerkelet elváltatásánál az első helyet vívták ki maguknak; melyet ugyanis, ezer meg ezer, a nagy császári birodalom minden részeiben előtűnt fekvő köszönő-iratok részleges bizonylati igazolják, — hogy szokványos hasdugulások, emésztetlenség, gyomorégés; továbbá: göresök, vesebetegségek, idegbántalmak, szivódobogás, idegesség, fejfájalmak, vértolulások, közvényes (szarvas) betegségek, a meghőresrel hajlam, lépkör, folyótartó hanyinger stb. esteiben a legjobb sikerrel használtattak, s a legártalmasabb gyogyeredményeket nyújtottak.

Ára egy eredeti katulyának, használati utasítással együtt 1 ft. o. é.

Sósorszesz (Franzbranntwein).

A legmegbízhatóbb orvosok a szenvedő emberiség segítségére, minden bel- s külső loboknál, legtöbb betegségek, és sebesülések minden nemei ellen, fej-, fül- s fogfájdalmak, régi sérvek, s nyilt sebek, rákfene, úszók, szemlobok, bénaság s a sérülések minden nemei ellen stb.

Egy üveg ára, használati utasítással együtt 80 kr. o. é.

Dorsch-májhalzsir-olaj (Dorsch-Leberthran-Oel).

A legtisztább s leghatásosabb gyógy-olaj Bergenből, Norvégiában (fel nem eszélendő a mesterségesen tisztított máj-olajjal).

A valódi dorsch-máj-olaj a legjobb sikerrel használtatik: mell- s tüdőbetegségekben, görvely (Scropheln) s angol-kór (Rhaebitis) ellen. Meggyógyítja a legmagkacsabb közvény s csúszos fájalmak, valamint idült bőrkütegeket.

Egy üveg ára, használati utasítással együtt 1 ft. o. é.

Raktárak a következő városokban léteznek:

Pesten } **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatt.
} **UHJ JÓZSEF** (ezelőtt Steinbach) ur kereskedésében, granátos-utca.

Aradon: Tones T. és Társa. **Högyeszen:** Rausz J. óv. **Pápan:** ifj. Tscheppen J. **Panesován:** Graff W. H. Reinhard és Bendik, Prinner V. S., Bistrizky J. **Jolsván:** Maletter Béla. **Pécselt:** Neumann M., Sipőcz F. és Spitzer Sánd. **Bajan:** Michitsch István. **Kaposváron:** Kohn Jak. **Kassán:** Novelly és Hegedűs L. **Beregszászban:** Bazsath Cajet. **Kézsmárkon:** Genersich A. **Kis-Várdán:** Balkányi F. **Beszterezén:** Soltész A. **Kolozsvárott:** Wolf J., Binder C. H. és Dr. Hintz G. **Komáromban:** Grüttschel Zsig. és Belloni A. **Boldogasszonyban:** Mersits F. **Köszegen:** Csasinovits Istv. és Bründl J. **Bonyhádon:** Traiber A. V. **Brassóban:** Jekelovics F., Scheider F. és Eremias Döme. **B.-Csabán:** Biener B. **Csaenán:** Bentsath F. **Csaktornyan:** Karass. **Debreczenben:** Götl F. **Dettán:** Braumüller J. és fia. **Déván:** Lengyel G. **Dunaföldváron:** Nadhera Pál. **Eszéken:** Argirovics G., Lekitsch Illés, Thürner J. S. fia. **Egerben:** Köllner Lőrinc és Schuttaj János. **Eperjesen:** Makovitzky E. **Esztergomban:** Schalkháza F. **Eresek-Ujváron:** Fogd A. **Fehérgyarmaton:** Balika K. gysz. **Győrben:** Kindermann J. és Némethy P. **Gyöngyösön:** Kociánovich T. **Gyulán:** Ferentzy A. és Oerley István. **Hatszeg:** Schnur F. J. **Homonnán:** Szekerák A. **gyógysz.** 1242 (9-0). **Nyitra:** Otto Gustáv. **Högyeszen:** Rausz J. óv. **Illokon:** Kempner L. óv. **Jolsván:** Maletter Béla. **Kaposváron:** Kohn Jak. **Kassán:** Novelly és Hegedűs L. **Kézsmárkon:** Genersich A. **Kis-Várdán:** Balkányi F. **Kolozsvárott:** Wolf J., Binder C. H. és Dr. Hintz G. **Komáromban:** Grüttschel Zsig. és Belloni A. **Köszegen:** Csasinovits Istv. és Bründl J. **Léván:** Boleman E. **Losonczon:** Geduly Alb. **Lugoson:** Schieszler A. **Magyar-Ováron:** Antoni. **M.-Ujvárt:** Ujváry S. **Marosvásárhelyen:** Bucher M. **Miskolczon:** Pasleiner F., Forly és Tömlő. **Mitrovitzon:** Kerstonovics A. **Mohácsen:** Pyrker L. **Monoron:** Felföldy Kálm. **Moort:** Kranzel özege. **Munkácsen:** Gottler L. és Köstenbaum N. **Nagyváradon:** Haracek J. **Nagyváradon:** Kiss Samu és Jánky A. **N.-Beeskereken:** Böhm Izrael és Weisz Hermann. **N.-Kanizsán:** Lowák Károly, Rosenberg Fr., Belus és Fesselhofer. **N.-Károlyban:** Schöberl C. **N.-Kikindán:** Kissinger M. és Damjanovits T. **N.-Szébenben:** Müller C. **N.-Szombath.** Stanzel H. **Nyltrán:** Otto Gustáv.

Margit-sziget.

A margitszigeti fürdők és lakások használata május 1-től kezdve megnyílt.
Közelebbi felvilágosításokat ad:
Pesten, Árpád-utca 7. sz. a., az igazgatóság, Margitszigeten, u. p. Ó-Buda, a felügyelősg.

1299 (3-3)

Titkos betegségeket, s tehetetlenséget, elgyengült férfierőt,

gyakori magümlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonai és polgári körökben sikerrel használt gyógyszerrel andkúl hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátlatnak, minden igazolt szer nélkül bámulatos gyorsan és alaposan (az utjonnan keletkezetteket 48 óra alatt) gyógyítja **Wells J.** gyak. orvos és szülész, az itteni cs. kir. garnizon főkorházban kizsoltgált osztályorvos, a m. kir. természetudományi társulatrendes tagja minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógyszerelkökhöz jól beosztott rendelő-intezetében Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2huszárhoz“ címzett kávéház felett), naponta reggel 7 órától 10-ig és délután 1-4 óráig.

Férflak és hölgyek részére külön-külön városoba van
Díjjal ellátott levelekre leggyorsabban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 1277 (5-12)

altesti sérvek ellen Sturzenegger Gottlieb-től

Herisában (Svájcz), nemcsak magánál a készítőnél rendelhető meg, hanem az alábbirt raktároktól is. Az, egyáltalában semmi káros anyagokat nem foglal magában s meggyógyít még elévült sérveket is, — s legtöbb esetben tökéletesen.

Egy tégely ára 3 ft. 20 kr.
Raktár Pesten: Formágyi F. gyógyszerésznél. 1273 (5-6)

ÓVÁS.

Minthogy én, az itt oldalt látható **Wheeler és Wilson varrógépek Manufacturing Compagnie New-Yorkban** a fegas véd-márkot, mint magyarországi képviselő a magas kir. magyar kereskedelmi miniszteriumnál, valamint a pestbudai kereskedelmi kamaránál beajstromoztattam, bátor vagyok a t. cz. közönséget arra figyelmeztetni, hogy csakis azon varrógépek, melyek ezen véd-márkot magukon hordják, valódiak, — s fel vagyok jogosítva mindazon, a „Wheeler és Wilson Compagnie“ czég vagy bélyeggel hamisított utánzókat a törvény védelme alatt lefoglatatni. 1289 (3-34)

OHM C. O.,
Pesten, József-tér 15. szám alatt.
Egyidejűleg képviselője a Grover és Baker Bostonban, — a Lamb-féle façon kötőgépeknek U. St. New-York, s a Rudolf-féle façon keztly-varrógépeknek. Kézi varrógépeknek lábitó-árványtal vagy anélkül 30 frton kezdve s feljebb.

elhunyt, 500 ftot hagyományozott az irói segélyegylet alapjának.

(Jólelkony hagyomány.) Gr. Andrássy külügyminiszter nem rég elhunyt nagynénje, Andrássy Seraphine grófnő végrendeletében általános örökösül a pesti egyetem orvosi fakultását nevezte ki. Mintegy 25-30,000 ftot hagyott alapítványul, melynek kamatai orvosnövendékek ösztöndíjára lesz fordítandó. Értékben mintegy 25,000 ftot hagyott még hátra, mely felől akként rendelkezett, hogy az eladási ár háromnegyed részben az egyetemé, egynegyed részben pedig a pesti gyermek-kórházé legyen. Ismerőseinek ékszereket s egyéb beces apróságokat hagyományozott.

(Rajner György) egykori birtokosa Tátrafürednek, harminczhat tetemes alapítványai közül nyolczat hagyományozott tudományos és iskolai czélokra. Ezek közt a késmárki lyceumnak, melynek a boldogult növendéke volt 10,000 forintot hagyományozott azon feltétel alatt, hogy ez összeg „Tátrafüredi Rajner alapítvány“ név alatt az 1878. esztendőltől kezdve 20,000 frtra szaporodva, a kamatnak fele része a lyceumi tanárok fizetésének emelésére, a másik fele pedig szorgalomdíjakra fordítassék.

(Molnár György) már végleg megvált a nemzeti színházról s elment vendégszeropekre a vidékre. A többi színész megmarad a nemz. színháznál.

(A győri múzeumnak) Sorge Krisztián beces erekljét ajándékozott, az 1849-ki Hunyady huszárok pecsétnyomóját.

(A képművészeti társulat sorshuzása) máj. 26-án délelőtt 10 órakor történt meg következő eredményel: Az 1500 ft értékű festmény („Szigetvár végpercei“ Weber Ferencz-től) nyerte a 37-ik sorozat 156 száma. Székely Bertalan „Apáczai“-ját (1200 ft) a 12. sor. 338 száma, a harmadik nyeresémi (1000 ft) ugyancsak Székely B. „Árvá“-ja 12. sor. 395 számnak jutott.

(Főlhívás a dalárokhöz.) Királyi Pál, mint az országos daláregyesület elnöke, s idősb Ábrányi Kornél mint titkár, főlhívást bocsátottak ki, melyben fölkérlik a daláregyesület taggyuleit, hogy a szeptember hóban Nagy-Váradon tartandó országos dalár- és zenéünnepélyen minél számos működő taggal megjelenni és abban résztvenni sziveskedjenek. Az ünnepélyt sept. 5-étől 9-éig tart.

(Ritka lelet.) Dráva-Sz.-Mártonban egy beomlott pince alól egy mammut-csontvázat ástak ki. A találó egy pécsi csontkereskedőhöz vitte be a vázat eladás végett. A váz körülbelül 2 mázstól nyom.

(A máramaros szigeti tűz) által okozott kár a hivatalos adatok szerint a következő: lakházakban 215,920 ft, melléképületekben 43,840 ft, ingóságokban 22,844 ft, összesen 282,604 forint. Ebből csak 39,180 forintnyi kár volt biztosítva.

(A budai Lípótmezőn) most is, mint tavaly nagy a panasz, hogy e nyaralókkal bővelkedő szép helyen alig lehet többé lakni az országos tételnyada nyílt csatornája miatt, mely egészen megmérgezi a levegőt. Bűnös hanyagság, hogy e bajon ép oly kevésbé segítettek eddig, mint az újpesti elzárt kikötő rinda vizén. Általában közegészségi tekintetben Pest és környéke rosszabb lábon áll, mint bármikor, noha azelőtt nem volt közegészségi tanács.

(Öngyilkossági kísérlet inség miatt.) Egy józsefkülvárosi házmester neje az aldunorosa a „Tolna“ nevű remorkeurellől a Dunába ugrott, de egy közeli tégláshajó legénysége által kimentetett. A kapitányságnál a nő előadta, hogy 3 gyermeke van s borzasztó tettére a végínség vezette. Váczott is volt, hogy szolgálatot keressen magának, de ezt nem kapván, helyzete fölötti kétségbeesésében tört saját élete ellen.

(Tizenötgy gyermek apja.) Bernstein Antal, a 67. számú hordár, a régi váci temetőben felakasztotta magát. E kétségbeesett lépésre az a családi áldás ragadta, hogy 14 gyermek atyja.

(Családi árama.) Felső-Pulyáról írják „M. Á“-nak: Sz. nevű orvos a választás alkalmával eddigi hivatalát elvesztvén, másrészlől pedig a családjaival üzött tilos viszony miatt nejevel összejöttökösébe jöven, kétségbeesésében strychnint vetett be, de azon pillanatban nejét is hívatta, kérvén, vajjon meg tudna-e neki bocsátani? A jó asszony készséggel kibékült s ekkor az orvos ellenmérget vett be rögtön, de már késő volt. Pár perc múlva erős konvulsiók közt meghalt.

(Szerelmi tragedia.) Kisujszálláson egy 17 éves szép leány, mint nevelőnk működött egy ottani izraelita családnál. Pestről gyakran járt le hozzá T. K. miniszteri hivatalnok, ki a leány unokabátyjának adta ki magát. Legközelebb a leány slyosan megbetegedett, de kivánsága az volt, hogy szüleinek ne, csak T.-nek távirjanak. Ohaját teljesíték is, s a legutolsó perceiben megtudták, hogy a leány Csehországból való volt, szülei vagyonilag a legdusabbak közé tartoznak; T. és e leány szerették egymást, a leány szülei azonban ellenézték a viszonyt, mert inkább akarták örökre férjtelenné hagyni, mint egy általuk vérből gyűlölt magyar emberhez adni. De a leány elszökött a szülői házból, s ide egy orthodox izr. családhoz jött nevelőnek. Itt meg is halt. Völegénye a legfényesebben temettette el s a város népének osztatlan részvéte kísérte a leányt sírjához.

(Egy cigánybanda) Rendkívüli feltűnést okozott mult héten a budai várbán egy 68 főből álló szlavoniai cigánybanda, mely 15 medvével és 27 lóval érkezett Budára. Ugyanazon banda ez, melyet Felső-Ausztriából a hatóságok kiutasítottak és melyet a mosonmegyei hatóság megkeresése folytán a budai kapitányság feltartóztatott, mert azzal gyanúsíták őket, hogy Ausztriából egy fiatal szöke leányt raboltak el. Azonban a cigányok között nem találták a szöke leányt, s azok arról mit sem akartak tudni. A cigányokat a kapitányság fedezet alatt Promontorra kísértette, és onnan hazájukba vándorolnak.

(Haldiozások.) Somogyi József, volt 1848 ki honvéd-örnag, az utóbbi években a magy. kir. honvédelmi miniszteriumnál irodatiszt, máj. 24-én Kilitin Veszprémgyében 65 éves korában elhunyt. — **Szeleczky Arsen,** a ferenczrendiek pesti házának vikarius, m. hó 24-én meghalt.

—X— **A „Haza“ magyar életbiztosító bank** mult évre vonatkozó zárszámadását és vagyon-kimutatását a lapok mult száma közölte. A f. évi május 16-án tartott közgyűlésről a következőket említhetjük föl: Elnök gróf Forgách Antal kijelentvén, hogy 1163 részvény 73 részvényes által képviselve van, és így a közgyűlés az alapszabályok értelmében határozatképes, azt megnyitottanak nyilatkozta ki. Felolvastván az üzleti évi jelentés, abból a következő lényeges adatokat emeljük ki:

Az 1871-ik évbén 7303 bevallás nyújtott be, melyek 7,228,490 frtnyi tóket képviselnek. Ezekből 5385 db. tőkebiztosítási kötvény 5,268,790 ft. 91 kr-ban lett kiállítva; továbbá 2137 db. tuléles, csoport-kötvény 850,171 frttal, összesen tehát 6,118,961 ft. 91 kr., ehhez az 1870-dik évi állandék 17,680,896 ft. 83 krral, összesen 23,799,858 ft. 74 kr. A zárszámla szerint a kimutatott összes nyeresémi 41,552 ft. 63 kr., mely összegből az elnökség, igazgatóság és tisztviselők 15 % és járuléka, a nyeresémitartalék javára járuló 15 % a egyéb és alapszabályok értelmében törtéendő levonások után, minden egyes 150 frtos részvény után 14 ft ostalék, azaz 9 1/2 % fizetettek.

A közgyűlés a jelentést tudomásul vevén, a számvizsgáló bizottság elismerő jelentése olvastatik fel, melynek alapján a fölmontvány kiadatik. — Lemondvány Pulszky Ferencz időközben az alelnökségről, helyébe gróf Szapáry Gyula választott, mely választás a közgyűlés eljénzessel helybenhagyja.

Koppél L. M. az igazgatóságtól, Muráthy Szilárd, gr. Széchenyi Ödön, Takácsy Miklós és Radvánsky Károly a választmányból kisoroltattak, s a szavazatok egy igazgatótanácsos és négy választmányi tagra adattak be. Radvánsky Károly helyett, miután ez végkép lemondott, b. Orczy Bódog lón megválasztva; a többiek közfelkiáltás után lónék megválasztva. — Megválasztott azonfelül 4 póttag: gróf Teleki Géza, Winter Sámuel, Gombos Gyula és Szenes Ede, végre számvizsgálóknak: Fürsch F., Emich Gusztáv és Brodi Zsigmond. Miután még a benyújtott nyugdíj-alapszabályok a bank hivatalnokai és szolgái számára elfogadtattak, tudomásra hozza az elnök, hogy a miniszteriumnak benyújtott módosított alapszabályok, mely szerint a „Haza“ életbiztosító-bank életbiztosító és hitelbankká átváltoztat-

tik, a miniszterium helybenhagyásával visszadröztek, — azonban a mostani kedvezőtlen viszonyok miatt a hivatalozatot nem indítja meg rögtön, hanem megbízatik a választmány, hogy ezen üzletgát akkor kezdje meg, midőn a körülményeket a kedvezőeknek fogja találni.

Winter részvényes a közgyűlés nevében elismerését fejezi ki az igazgatóságnak, szakavatott kezeléséért, és miután még a jegyzőkönvny hitelesítése lón foganatosítva, a gyűlés eloszlott.

Nemzeti színház.

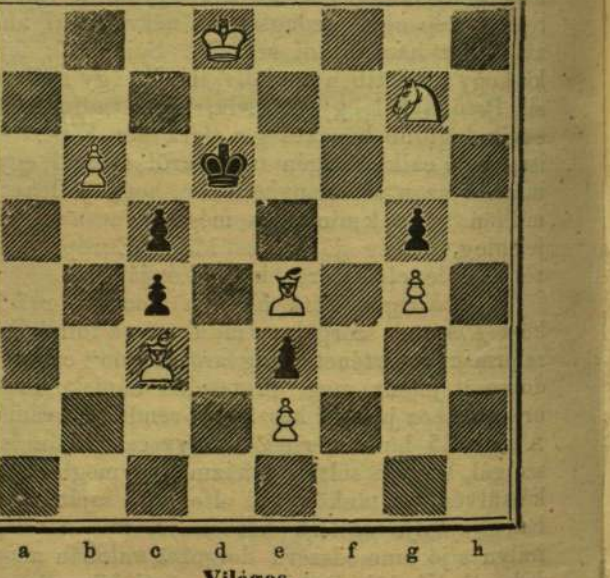
Péntek, máj. 24. Előszór: „Kukli-prédikációk.“ Vigjáték 1 felv. Irta Moser K.; ford. Sz. K. — Es: „Három kalap.“ Vigjáték 3 felv. Irta Hennequin Alfréd; ford. Szerdahelyi Kálmán.
Szombat, máj. 25. „A tévedt nő.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi.
Vasárnap, máj. 26. „Dobó Katica.“ Népszimnű 3 felv. Irta Tóth Kálmán.
Hétfő, máj. 27. „Az utóirat.“ Vigjáték 1 felv. Irta Augier E.; ford. Paulay. — „Kukli-prédikációk.“ Vigjáték 1 felv. Irta Moser; ford. Sz. K. — „Apró felreértések.“ Vigjáték 1 felv. Angolból ford. N. N.
Kedd, máj. 28. Zsófia főhőgné halála miatt a színház zárva volt.
Szerda, máj. 29. „A szép marquisnő.“ Dráma 4 felv. Irta Kövér Lajos.
Csütörtök, máj. 30. Az ünnepe miatt a színház zárva volt.

Szerkesztői mondanivaló.

— **Vidéki levelezőink,** s lapunk barátjait fölkérjük, hogy vidékük választási mozgalmairól rövid tudósításokban minket értesítsen sziveskedjenek. Az utjabban, közzétett leveleket a „Politikai Újdonságok“ legközelebbi számában fölhasználjuk.
— **Baja, F. Ó.** A kívánt számokat megküldetjük; a folytatást szivesen vesszük.
— **Ha férfi vagy ...** s társai. A költői szellem és hang teljes hiánya miatt nem közölhetők.
— **Imregé.** A mostoha gyerek bevált; örökre fogadjuk.
— **Kengyel S. Zs.** A lap iránt intézkedést tettünk.

SAKKJÁTÉK.

653-ik sz. f. — Galambos Lászlóttól (Kecskeméten.)

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 648-ik számú feladvány megfejtése. (Makovszky K.-től Prágában.)

VII. Söt. 1. Vh1-h8 . . . tetsz. szer. 2. H v f b8 mattot ad.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — **Miskolczban:** Czenthe József. — **Gélsén:** Glesinger Zsigmond. — **Jászkiebren:** Galambos István. — **Kecskeméten:** Galambos László. — **Karacsán:** Kacsó Lajos. — **Homonnán:** Farkas Bertalan. — **N.-Szalontán:** Kovács Albert. — **A pesti sakk-kör.**

Rövid értesítések: Péc. K. Zs. Pest. Sz. B. Gelsé. Gl. Zs. A feladványokat megkaptuk, s ha megütik a mértéket, közölni fogjuk. — Pest. Sch. G. Ha jó a feladvány, közölni fogjuk, — hanem előbb látnunk kell.

TARTALOM.

Vonza-Böszörményi Pál (arczkép). — Verőfényes napon. — Kairó. — Igazságszolgáltatás nők által Amerikában (képpel). — Képek a Vezuv legújabb kitoréséről (képpel). — Üstökös csillagok (vége). — Az akadémia ünnepélyes közgyűlése. — Apróságok és különbségek az angol életből (vége). — Egyveleg. — **Tárház:** Irodalom és művészet. — Közintészetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mjúság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és protestans naptár		Görög-orosz naptár		Iszraeliták naptár		N a p			Hold		
					hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.	kél	nyug.
Junius												
2 Vasár	F 2 Erasmus	F 1 Erasmus	21 A 5 Konstanz.	25 Szem	l. p. ó. p. ó. p. ó. p. ó. p.	2. 6. 4. 7. 7. 49	30. 23	2. 29	3. 52			
3 Hétfő	Klotild, Korn.	Kornélia	22 Basilicus	26		73. 9. 4. 6. 7. 50	42. 30	2. 50	5. 3			
4 Kedd	Quirin püspök	Berta	23 Mihály püsp.	27 Szeth		74. 4. 4. 5. 7. 51	54. 58	3. 11	6. 12			
5 Szerda	Bonifáz	Bonifáz	24 Simeon	28 B. Sd. ha.		75. 1. 4. 5. 7. 52	67. 15	3. 38	7. 24			
6 Csüt.	Norbert	Pálka	25 Aidozócsüt.	29		75. 59. 4. 4. 7. 53	79. 22	4. 9	8. 28			
7 Pént.	János sz. szive	Pulcheria	26 Kárpus	1 Siv. Ros.		76. 56. 4. 3. 7. 54	91. 22	4. 48	9. 25			
8 Szom.	Medárd püspök	Medárd	27 Therapius	2 S. 5. per.		77. 53. 4. 3. 7. 55	103. 15	5. 33	10. 14			

Hold változása. ● Ujhöld 6 óra 40 perczkor reggel nálunk meg nem látható napfogyatkozással.

A „VICTORIA” biztosító-társaság,

mely Kolozsvárott 1865. évben alakulván, 1870. zárszámlája szerint máris
3.200,059 ft. 54 kr. biztosítéki alappal bír

biztosításokat elfogad:
I. Tűzkárok ellen.
II. Szállítmányi áruk, utoni károsodás ellen.
III. Jégkárok ellen, mindennemű természetekre. Végre:

IV. az ember életére,
minden módozatokban a legkedvezőbb feltételek és olcsó díjak mellett.

Életbiztosítási példák:

I. Ha valaki családjának vagy kedvezményezettjének halála esetén fizetendő 1000 ft. tőkét biztosítani ohajt, fizet:
Egy 25 éves 19 ft. 70 kr., egy 40 éves 31 ft. 70 kr., egy 55 éves 59 ft. 30 kr.
» 30 » 22 » 70 » » 45 » 39 » 10 » » 60 » 75 » 60 »
» 35 » 27 » 20 » » 50 » 47 » 60 » » 65 » 103 » 50 »
évenkénti díjat.

II. Ha valaki gyermekének 18., 20. vagy 24. korévben fizetendő 1000 ft. kiházasítási vagy neveltetési tőkét biztosítani ohajt, fizet:
Egy 1 éves gyermektől 18 korévig 20 korévig 24 korévig
» 2 » » 40 ft. 20 kr. 33 ft. 60 kr. 24 ft. 70 kr.
» 3 » » 44 » 10 » 36 » 70 » 26 » 50 »
» 4 » » 48 » 50 » 40 » 10 » 28 » 80 »
évenkénti díjt. A gyermek elhalálása esetén a befizetett díjak visszatérítenek.

III. Ha egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyik elhalálozásakor, a túlélő részére fizetendő 1000 ft. biztosítási ohajt, fizet 31 ft. 80 kr. évenkénti díjt. Ezenkívül elfogadják a

túlélési csoportok (Assotiatio) biztosításait is.
Minden biztosítási miveltéknel a biztosítottak, már az első évtől kezdve a társaság 50% nyereségben részesítenek.

Egyéb módozatokra nézve s különben is mindenekben bővebb felvilágosítással szolgálnak a társasági felügyelők, vidéki ügynökök és

a „Victoria” biztosító-társaság
vezérügynöksége Pesten, (régii posta-utca 2. sz., 2. emelet).
Utányomás nem díjazatik. 1189 (13-26)

Lőerejű oszlop-cséplőgépek, valamint egyéb gazdasági eszközök raktára.

Alulírott közhírré teszem, miszerint nálam a külföldi leghíreseb gyárak által készített lőerejű cséplőgépek, melyek egyszerűségük, könnyűségük s olcsó árúknál fogva legjobban ajánlhatók — folyton készletben tartatnak. Ezen gépek két erős vagy három gyengébb lő által hajthatók s naponta 150 nagy keresztet csépelnek, egyszersmind a szalmát hátulról kirázván, semmiféle toklaszt hátra nem hagynak. Meghatározott árak loco Ó-Becsén 140 frttól 600-ig; 6 lőerejű, szállítható, tisztító-gépezettel, melynél a gabona rostaltán kijön, 1850 frt. Minden raktáramon eladott gép előbb összeállítatik s értök egy évi kezesség vállalattal, kivéve azon esetet, melyek vizsgálatlanságból eredhetnek. Nemkülönbön kaphatók kitűnő szerkezetű cseh boronak, párja 81 frt. Kovácsolt vaskék 17-18 frt., ehhez taligák 12 ft. — Ujjab minőségű kukorica-morzsoló-gép 52 frt. — Kézi szecskavágók 50-80 frt. — Lőerejű szecskavágó 120-220 frt. — Fafűrészlők 2 lőerejűre alkalmazhatók, melyek naponta 12 öl fát vághatnak, 150 frt. Raktáram létezik saját házámmal Ó-Becsén, a hol is nevezett gépek megtekinthetők.
Krwarics Hugó,
gazdász és gazdasági gépezetek raktára.
1295 (4-9)

Az atalanosan jonak elismert valodl s egészen trisen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, nátház, ingerköhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségűben kapható: **PESTEN: Török József** gyógyszerész urnál a király-utczában, — **dr. Wagner D.** gyógyszerésznél a vaczi-utczán, — **Thalmayer A.** és társa, — **Osztetzký F.**, — **Schirk J.**, — és **Gerhardt A.** urnál.

BUDÁN: Schwarzmeier J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J.	Kolozsvárt: Megay M. C.	S.-Sz.-Györgyön: Ötvös P. gyógyszer.
Aszódon: Sperlagh J. gy.	Körmöczön: Draskóczy gy.	Sopron: Voga és Rupprecht.
Baján: Klenautz J.	Károlyfehérvár: Fischer E.	S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J. Sasvár: Mücke A. gy.
Brassóban: Gyertyánfy Fabiék és Jekelius gysz.	Kublinban: Stojánovic.	Segesvár: Misselbacher J. Serajevóban: Gyuleka N. G. Sziszéken: Kubányi F. Szombathelyen: Mittermayer gyógyszer.
Batonyán: Bignio K.	Lugoson: Pranter J. gysz.	Székesfehérvár: Say R. gyógyszer.
Belgrádon: Nicolacovic test.	Mediáson: Breiner K.	Siklóson: Nyers S. gysz.
Beszterezén: Dietrich és Fleischer.	Mosonban: Pranter J. gysz.	Szathmáron: Juracko D. Szent-Miklóson: Haluschka P. gyógyszer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.	Miskolczon: Spuller J.	Szarvason: Réthy V. Szentesen: Eissdorfer G. gy. és Prohaska Gyula.
Brassóban: Fabiék Ed.	Mitrovicz: Krestonshics A.	Temeváron: Kraul és Roth gyógyszer.
Csáktornyán: Kárász A.	Mohács: Pyrker Gyula gy.	Tokajban: Krötzer A. gy. Tordan: Welits és Wolf.
Csütön: Borsay F. gysz.	Marosvásárhely: Jeney gy.	Tatan: Nierit F. gysz.
Debreczenben: Göll N. gy.	Munkácson: Gröttler L.	Török-Szent-Miklós: Pilloz M.
Deesen: Krémer S.	Mohács: Kögel D.	Trencsénben: Simon A. gy.
Detján: Braunmüller J. gy.	Nagybányán: Horacek J.	Ungvár: Telendy gysz. és özv. Benesch P.
Deveszerben: Hoffmann B.	Nezsidberben: Fuchs J.	Ujvidéken: Schreiber F.
Eszéken: Kawilowicz gysz.	Nyitra: dr. Láng E.	Varannón: Elizár gysz.
Eperjesen: Zsembery Ign.	Nyiregyháza: Hönsch Ede gyógyszer.	Veszprém: Fremmel.
Érsekújvár: Conlegner Ign.	Nagy-Becskerekén: Nedelkovic és Haidegger.	Vácson: Trager A.
Egerben: Wessely gysz.	Nagy-Kanizsán: Welisch és Lovack gyógyszer.	Varazsdon: Halter gysz.
Eszéken: Thürner fiai és Dessáthy gyógyszer.	Nagy-Károly: Schöberl C.	Verseczen: Herzog gysz.
Győrött: Brunner F.	Nagyikinda: Komka A. J.	Zimony: Isánovic és fia.
Gyalán: Lukács gysz.	Nagyváradon: Janky A.	Zalatnan: Mégay Gyula.
Haczfeld: Hagelschmidt V.	Nagyszombatban: Pantoschek R. gyógyszer.	Zombor: Stein fia Márk.
Hatszegen: Mátesy B. gysz.	Oroszházán: Vangyel M.	Zsombokrét: Neumann M.
Ipolyságon: Mikulási T.	Pancsován: Graff gysz.	Zentán: Wuits testvéreknel.
Jánosházán: Kuna gysz.	Pécselt: Kunz Nándor.	
Jolsván: Maletér gysz.	Posegan: Balogh gyógyszer.	
Kaposvárt: Schröder J. gy.	Putnokon: Szepessy gysz.	
Köszegen: Strehle gysz.	Pozsonyban: Schneeberger és Dusill gysz.	
Károlyvárt: Benich J.	Rosnyón: Posch J. gysz.	
Kis-Mártonban: Kodolányi gysz. és Spatay A.	Rimaszombat: Hamaliárgy.	
Kassán: Eschwig E.	Ruman: Milutinovitz S.	
Késmárk: Generich C. és A.	Rékáson: Boromi K. gysz.	
Keskemetén: Papp M.	Szászváros: Sándor B. gy.	
Karánsebesen: Weber A. gy.	Szabadkán: Hofbauer L. gy.	
Károlyfehérvárt: Fischer Ed. gyógyszer.		

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1287 (2-6)

Ugyanezen bizományos urnáknál kapható:

Legjobbféle **tyukszem-tapasz,** Schmidt cs. kir. főorvostól, egy skatulya ára 23 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa, az idegek erősítésére s a test edzésére ára 70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógyszer Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák s borkütegek sat. gyógyítására. Egy üveg ára 1 ft.

Stirii Stub-havasi-növény-nedv mell- s tüdőbetegek számára. Egy üveg ára 87 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneebergs Kräuter-Allop“ Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneebergs Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarrhalischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Syruparten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglichlichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“
Főraktár: **BITTNER** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Pest, junius 9-én 1872.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 frt. — Fél évre 2 frt. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oepelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

A választási mozgalmak.

Ha lapunk a napi érdekü események köréből akar képeket közölni: a választási mozgalmakat éppen nem mellőzhetjük. Ezeket figyelem nélkül hagyni s egy-egy képben fenn nem tartani a tünő jeleneteket, nagy mulasztás volna tőlünk. Nagy mulasztás volna különösen Magyarországon. Javunkra-e, vagy kárunkra? — döntések el mások — de a választások iránt nagyon érdeklődünk, csak hogy az érdeklődés nem mindig olyan alakban nyilatkozik, hogy ezt polgári erényként lehetne feltüntetnünk. Ha ez érdeklődés abban állana, hogy Magyarországon minden szavazati joggal bíró ember, minden ösztönzés és nógatás nélkül, minden mellék érdek iránti tekintet nélkül rá adná szavazatát a maga jelöltjére tiszta meg-

győződése szint: ez igazi érdeklődés volna, mely a polgári erény nevét megérdemelné s a magyar nemzet jellemvonásai között a legszebbek sorában állana. De biz' ez — valljuk meg! — nem úgy van! Mint a trójai háboruban „a falakon kívül és belül egyaránt voltak hibák“: éppen úgy vannak nálunk is jobb- és baloldalon egyaránt, mert e hibák nemzeti gyengeségeink s ettől végkép mentességre egyik pártnak sincs szabadalma. Inkább érdekel minket még most is a dolgok külszíne, mint azok belső lényege. Inkább szeretjük a tüntetésekkel vakító jelöltet, mint dolgozni szerető csendes munkás polgártársunkat; többet ér egy tuczat zászló, mint a közügyek szolgálatában töltött

tiz-tizenöt év; többet használ egy szép ragyogó programmbeszéd s a rá következő lakomán egy-két talpra esett, rögtönzött felköszöntés, mint az állami, üzleti, kereskedelmi vagy pénzügyekben való szakavatottság.

Pedig a sok szép választási ragyogvány nem esik ám ingyen! Az a sok zászló, az a sok fényes ki- és bevonulás, azok a díszes banderiumok, száz esetben egyszer történnek tekintélyes költségek nélkül, s bizony — ne tagadjuk! — a hol nincs rájuk szükség, nem is igen vesszük elő.

Például ott van a pesti belváros! Azt már nem akarja senki elvitatni, hogy ott Deák Ferenczet megválasztják. S ime a tüntetések közül semmit se látunk, csak azt a sok lobogót, mely

Löwinger A. és Társa

papirkereskedése
Pesten, hatvani-utca 6. sz., „tanulóhoz“
ajánlja a következő alkalmi czikkeket:

Levélpapírok.

100 db. névvel dombornyomat 50 kr.
100 levél és 100 boríték dombornyomattal 1 ft., 1 ft. 20 kr.
100 db. monogrammal szinnyomattal 1 ft. 40 kr., 1 ft. 80 kr., 2 ft. 50 kr.
100 levél és 100 boríték, mindkettő monogrammal 2 ft. 80 kr., 3 ft. 50 kr.
100 levél czéggel, fekete nyomat 80 kr., 1 ft. 20 kr.
100 levél és borítékhoz díszes doboz adatik.
1 rizsa, 960 levél negyedréztben, czéggel fekete nyomat 7, 8, 12 ft.
1000 boríték csöpü papírból, negyedrét a czéggel fekete nyomatban 5, 6 ft.

Látogató-jegyek

à la Minute.
Szines nyomatban 100 db. finom fehér bristolpapír 50 kr.
100 db. finom szines karton 80 kr.
100 db. finom francia félfényű papíron 1 ft.
100 db. könyvmatu finom kettősfényű vagy bristol papíron 90 kr.
Minden további sor 10 krral több.

Levélpecsét-bélyegek.

1000 db. aranynyomat 2 ft. 50 kr.
1000 » veres 2 ft. 75 kr.
1000 » domborbetűkkel két színben 3 ft. 75 kr.
Minden további ezer 50 krral olcsóbb.
Nagy választék mindenféle üzleti, jegyzéki és másoló könyvekben. — Nyomdal munkák megrendelés szerint a lehető legolcsóbb áron. — Levélbéli megrendelések utánvét mellett teljesítenek.
A feant elősorolt mennyiségeken kívül — kevesebb nem rendelhető meg.
1284 (1-4)

Cs. és kir. szabadalmazott, a maga nemében egyetlen hatású **palkány- és egérirtószert.** Egy bádog doboz ára 1 ft., 6 doboz 5 ft. 0. é.

Cs. és kir. szab. gyökereken ható **poloska-irtószert,** butorok számára. Egy üveg ára 40 kr. 6 üveg 2 ft. 0. é. Föllumulhatlan hatású **poloska-irtószert,** falazat számára. Festésnél, meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. Egy pintes üveg ára 1 ft., 6 pintes üveg 3 ft. 0. é. 1 pintes üveg elég-séges egy közép nagyságú szobára.

Specialitás, kitűnően biztos és gyökereken ható **sváb-bogár (Heimehen) irtópor.** 1 csomag ára 30 kr., 6 csomagára 1 ft. 50 kr.

Valódi persarovarpor, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy nagy üveg ára 40 kr., 6 nagy üveg 2 ft. 0. é. — Egy kis üveg ára 20 kr., 6 kis üveg 1 ft. 0. é.

A legcsekélyebb megrendelések is, a illeték beiktatása vagy utánvét mellett, pontosan teljesítenek. Minden cikkhez a szükséges használati utasítás mellékelve van.

Nagybani árszabályok a t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak kívánataira díj- és bérmentesen megküldetnek. Alóliért gyár, költsétns meg-egyezés folytat, egyszersmind városi házak, falusi birtokok, gyárak, áruaktárak, kórházak és egyes helyiségeknek személyzete által a nevezett férgekeltő megtisztítására kezesseg mellett vállalkozik. 1292 (4-24)

Azon hathatós eredmények közül, melyek főreg-irtó szereim alkalmazása által elértettek, csupán a következőket vagyok bátor kiemelni: a magy. kir. miniszter-elnökség és magy. kir. belügy-miniszterium palotái; továbbá Pestestich Agoston és Pestestich Dénes grófk palotái stb.

Számos megrendelést vár:

REISS B., magyar. kir. szab. vegy-szerek gyára a férgek gyökere kiirtására Pesten, három korona-utca 9. sz.

Választási mozgalom a király-utczában Pesten.